…Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 90 (9844) | 1962 оной апрелиин 15, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КОММУНИЗМ БАЙГУУЛАГША ЗАЛУУШУУЛАЙ СЪЕЗД

ВЛКСМ-эй XIV СЪЕЗД Москвада, Кремлиин съездүүдэй ордондо үглөөдэр, **апрелиин 16-да** нээгдэхэнь.

Үглөөдэр Эхэ оронойимнай түб—Москвада ВЛКСМ-эй съезд хүдэлмэреэ эхилхэнь. Энэ ушар хэрэг Совет ороноймнай бүхы комсомол залуушуулай ажабайдалда гайхамшагта удхашанартай. Съездын делегадуудай бүхы һанал бодол, ухаан сэдьхэл нэн түрүүн Коммунистическэ партидаа хандуулагданхай. Комсомолой урдахи арюун һайхан замыень агуухэ Ленинэй сэсэн мэргэн һургаал гэрэлтүүлнэ, түйлаһан ехэ амжалтануудаараа, баатарлиг хэрэгээрээ комсомол түрэл партидаа, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедтэ уялгатай.

ВЛКСМ-эй XIV съезд коммунизм байгуулагша залуушуулай съезд гэжэ түүхэдэ орохо. Тэндэ Ленинскэ комсомолой хэдэн мянган түрүү түлөөлэгшэд сугларжа, ойрын хорин жэлэй туршада манай орон дотор коммунизм байгуулхаар хараалһан партиингаа түүхэтэ Программые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө комсомол, залуушуулай бүхы хүсэ, шадалаа зорюулхаар бэлэн байһаниие үшөө дахин гэршэлхэ.

Съездын делегадуудаар комсомолой организацинууд эгээл түрүү комсомолшуудаа һунгаа. Манай областной комсомолой организаци Яруунын Исингын совхозой ахалагша агроном Люба Коновалова, Улан-Удын нарин сэмбын фабрикын сэмбэ нэхэгшэ Тамара Савиных, Бичурын аймагай кукурузашан Клим Сафонов, залуу поэт Ким Ильин, Кяхтын интернат-һургуулиин директорые һуралсалай талаар орлогшо Индиана Занданова, Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ветврач Петр Нимаев, ПВЗ-гэй комсомолой комитедэй секретарь Иван Пытин, Хоринн Хэжэнгын совхозой ажахын тоосоото хониной бригадын бригадир Тудуп Тушинов, ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой секретарь Сергей Булдаев, ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой секретарь Людмила Медведева, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь Михаил Мулонов гэгшэдые делегадууд болгон эльгээгээ.

Эхэ ороноймнай эдир залуушуул комсомолойнгоо XIV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтажа байнад. Съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай республикын комсомол, залуушуул эдэбхитэйгээр оролсоо һэн. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой комсомолшууд уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1 кран, 1 электродвигатель болон бусад түхеэрэлгэнүүдые гаргаа. Шэлэй заводой машинно-ванна цехын залуушуул түсэбһөө гадуур 5 мянган дүрбэлжэн метр шэл үгэхэ гэһэн уялгаяа болзорһоонь урид дүүргээ. Улан-Удын сэмбын фабрикын, паровозо-вагонно заводой комсомолшууд ажалай эрхим амжалтануудаар ВЛКСМ-эй XIV съезд угтабад.

Республикымнай хүдөө нютагуудай эдир хүбүүд басагад баһал муу бэшэ амжалтануудаар съездээ угтажа байнад. Закаменай аймагай залуу малшад 1962 оной нэгэдэхи кварталда 1158 толгой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулаад гүрэндөө худалдажа, аймагайнгаа комсомолой организациин жэлэй уялгын хахадые дүүргэбэ. Мүнөө тэдэнэр 1452 толгой мал шахан таргалуулжа байнад. Тиин тэдэнэр энэ жэл гүрэндөө мяха худалдахаар абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ.

Залуу мал түлжүүлэн томо болгохо талаар Зэдын аймагай комсомолшууд муу бэшэ үрэ дүн түйлаа. Энэ жэл тэдэнэр 2450 тугал түлжүүлэн, ондоо гүүртэдэ тушааха гэһэн уялгатай юм. Мүнөө 1050 тугал тушаагаад байнад.

Ниитынгээ малда элбэг тэжээл бэлдэхын тула кукурузын баян ургаса абахабди гэһэн уялга республикымнай колхоз, совхозуудай залуушуул абаа һэн. Мүнөө залуушуулай 228 звено кукурузын баян ургасын түлөө тэмсэжэ байнад. Залуу кукурузашадай районно, зональна, областной соведүүд байгуулагдаад, залуушуулай дунда социалис мүрысөө эмхидхэжэ, тэдэниие түрүү дүй дүршэлдэ һургана.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ Никита Сергеевич Хрущев залуушуулые хүдөө ажахын харюусалгатай участогуудта гаража хүдэлхыень уряалаа һэн. Энэ уряалынь манай республикын хүбүүд, басагад ехэ халуунаар угтан абаа. Тоогүй олон залуу патриодууд комсомолой путёвко абажа, колхоз, совхозуудта гараад хүдэлжэ байнхай. ВЛКСМ-эй райкомуудта хүдөө бригада, фермэдэ ошожо хүдэлхэ гэһэн залуушуулай мэдүүлгэнүүд ороһоор.

Партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй уряада харюусан, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд фермэ, отара, гүүртэнүүд дээрэ хүдэлхээ ошожо байнад. Урдань комсомолой хүдэлмэрилэгшэд байһан залуу мэргэжэлтэд Ким Маханчеев, Владимир Саганов хоёр хүдөө нютагуудаар гаража хүдэлэе гэжэ республикынгаа залуушуулда хандаа һэн. Тэрэ хоёрой үүсхэл дэмжэһэн мэргэжэлтэд олон.

Республикымнай комсомол, залуушуул бүхы Совет оронойнгоо хүбүүд басагадтай адли түрэл партиингаа түүхэтэ Программа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн байна.

Б. Гусев,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

Нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ

…РАВЛЕНИИН НАЧАЛЬНИК—ГЭЭГДЭНГИ КОЛХОЗДО

Түрүүшын алхам. **Эхэ малһаа—заатагүй түл.** **Ветеринарнууд зоргоороо байхаяа болёо.** *Хартаабха, овощ ургуулха.* **Малшадай гэртэ.**

…туурригүйхэн уларил… хабар боложо, бай… шье һаань, Элхи, Бэ… нэй голнуудай хоёр …уугаар зурыһан та… лан, сабшалан болон …ээриин үрэжэлтэ … тала дайда саһан …алтаһаа сум хахасан… й, һайрамайшье уһан …га сага урдажа захалхай. Гансал жалга …осог соогуур гү, али …аавын эрьеэр тогто… хүр саһанай эндэ …э зурылдан сайра… ь лэ харагдана.

Хабарай эгээл нимэ …э үдэр КПСС-эй ЦК-… мартын Пленумэй …толой үндэһөөр мэнэ байгуулагдаһан Улан-… нютагай колхоз, сов… й үйлэдбэриин уп… н начальник Артем …рович Желтый нэн … Заиграйн аймагай Марксын нэрэмжэтэ …рэбэ. Тус колхоз ай… а бусад колхозуудай гээгдэнги ажахы гэжэ …дог байһан туладань … ушар шалтагыень …хэ, ямар нэгэн тодор… бари, ажаглалта хэхэ …тойгоор яаралгүйхэ… …л хүдэлмэритэйнь та… …, хүн зонтойнь намдуу … хөөрэлдэжэ, хэрэг …хайнь һонирхобо.

…РХАЙ ХҮТЭЛБЭРИИН …ЙШОЛОНГУУД

…ойнгоо үйлэдбэриин …руулыт, хэды шэнээн …дэхэ, ямар зэргын ха… һайна гээшэбтэ?—гээд Желтый колхозой аха… бухгалтерта хандана.
…дбэриин түсэб табиг… эхилээшьегүйбди,—гэ… …нь харюусана.
…тай байна. Түсэбтэ … жэлэй дүрбэдэхи жэ… …үшын квартал дүүрэ… …ад һара үнгэрөөд бай… …, ямаршье тиимэ тү… …агүйгөөр ажал хү… …э хүтэлбэрилхэ гээшэ … хэрэг болоно. Сэ… хэлэхэдэ, Заиграйн …ройл гурбахан кол… …ха юм. Теэд тэдэ… …ниншье 1962 оной үй… …ин түсэб зохёожо, хам… …аанай үзэмжэдэ та… байшоо.
…нь хөөрэлдэһөөр бай… 1961 оной жэлэйшье тоо… …өө болотороо аймгүй… …ой заседани дээрэ ха…, баталагдаагүй бай… …а нэгэ ехэ дутагдал …гдэнэ.
…энээхэн нэгэ баримта …улнаб гэхэдэ аймагай …рилхы эмхи зургаа… …сад асуудалнуудаараа …ад лэ, хүдөө ажахы …л анхаралаа хандуул… байһаниинь гэршэлэг… …энһээ боложо колхо… …ы һалбаринуудые ажа… …оосондо оруулха шуха… …ала хэрэг ехэ унжа… байна.
…ознай хүтэлбэрилхы …даар, хүдөө ажахын …тэдээр ехэ дуталда… … гектар тарялангай … колхоз аад, агроном… …аарбди, дээдэ мэргэ… зоотехник байхагүй. …партийна һургуули … хүн мүнөө зоотехни… …лнэ. Бухгалтер, пла… …номист, 10 гаран …т гээд лэ даб дээрэ …эрэгтэй болоод бай… асуудалаар партиин аймгүйсэдкомдо яһа… хандаа гээшэбди, … гаража үгэнэгүй,— …равлениин түрүүлэгшэ … Александрович За… …равлениин начальниг… …алнуудаа дурдана.
…ой гэшүүд байһан …мышленна предприя… албан газарнууд руу …лһэн хүн олон бай… … бэлэдхэлэй пред… … олон жэлдэ хүдэл… …ер мэргэжэлтэй бо… Бурядай АССР-эй Вер… Соведэй депутат нүхэр Бадмаев һайн һайхан үүсхэл гаргажа, түрэл нютагаа бусанхай. Мүнөө нүхэр Бадмаев колхозойнгоо главна инженер болоод хүдэлжэ байна. Энэ үнэтэ үүсхэлые саашадань бүри дэлгэрүүлхэ тушаа хөөрэлдэбэ.

ЭХЭ МАЛ ҺУБАЙРХА ЁҺОГҮЙ

—236 үнеэтэй, шэнэ түрэхэ 65 гунжатай гээшэбди. Нёдондо үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хоёр пункт хүдэлөө юм. Харин жэлэй эхинһээ хойшо миил 60 тугал абаабди. Ёһоороо болоо һаа, олохон лэ үнеэн тугаллаха жэшээтэй байгаа,—гээд нүхэр Забанов хөөрэнэ.

Үнеэдээ дахин шалгажа, һубайраашадынь (хамтадаа 80-аад толгойе) дахин үрэжүүлхэ баатай бологдоо. Хонидшье баһал олоороо гэхэ гү, али хахадынь шахуу һубайршоо. Нёдондо сентябрь, октябрь соо бүхы эхэ хонид үрэжүүлэгдэһэн нэрэтэй байгаа. Теэд хонинной түрэлгэн гол түлэб ходороо, түрэхэ хонин тиимэ олон олдохоёо болинхой. 2700 эхэ хонидһоо 1000 жааха гаран хурьгад абтаа. Энэмнай хооһон худал мэдээн, харюусалгагүй хүдэлмэриин хойшолон бшуу.

— Техник-үрэжүүлэгшэнүүдээр бэрхэ, оролдосотой, сэхэ сэбэр хүнүүдээ шэлэжэ табигты, һайнаар һургагты. Тиигээд тэдэнэй ажалай түлөөһэнэй түлбэриин гурим дахин хаража үзэхэ хэрэгтэй байна. Илангаяа үнеэ үрэжүүлэгшэнэрые тусхай тогтомол салинтай болгобол һайн байна. Гадна салингай хажуугаар нэмэлтэ түлбэри бии болгоо һаа, бүришье туһатай боложо матад. Тиигээд байбалтнай техник-үрэжүүлэгшэнэр хүдэлмэридөө эзэн ёһоор хандаха, харюусалгатайшье, материальна талаараашье гүйсэд хангагданхай болохо гээшэ, —гэжэ тодорхой һонор заабари нүхэр Желтый колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ үгэнэ.

Эхэ мал искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд тон харюусалгагүйгөөр хандадаг, ямаршье туһа хүргэдэггүй байһаниинь элирүүлэгдэнэ. Тус колхозой адууһа малые ветеринарна врачууд нүхэд Аржаев, Суняшкина, фельдшернүүд нүхэд Сухова, Интигринов гэгшэд эмнэдэг, аргалдаг. Зүгөөр эдэ нүхэднай колхозой правленидэ мэдэлгүй, аймагай главна ветеринарна врачта сэхэ мэдэлтэй хүнүүд һэн туладаа артелиин хүтэлбэрилэгшэдэй үгэ дуулахагүй, тэдэнтэй холбоо барисаагүйгөөр хүдэлдэг, зоргоороо ябадаг нүхэд байшоо. Энэ асуудал колхозой хүтэлбэрилэгшэд управлениин ударидагшадта тон зүб, хаһа саг соонь табяа гэжэ һанамаар. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд байгаад, тусхай ажахы дээрэ хүдэлжэ байгаад, тэрэ ажахын хүтэлбэрилхы орган болохо правленидэ мэдэлгүй ябаха гээшэ тон таарамжагүй хэрэг болоно.

—Александр Сагирович, та эндэ нэгэ хэды хонохо хадаа тэдэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, хүдэлмэритэйнь һайса танилсаарайгты, тиигээд хожом намда хөөрэжэ үгэнэ бэзэт,—гэжэ энэ колхоз суг ерэлсэһэн управлениин Заиграйн аймагтахи инспектор-эмхидхэгшэ, ветеринарна врач нүхэр Гайсинда Артем Владимирович хандаадхина.

АЖАХЫН ТООСОО НАРИЖУУЛХААР

Колхозойнгоо бүхы һалбаринуудые ажахын тоосоондо оруулха талаар яһала ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Мүнөө үедэ һаалиин хоёр фермэ, тракторно-таряан ажалай нэгэ бригада, овощ ургуулха звено, залуу мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха нэгэ бригада, хонишодой дүрбэн бригада ажахын тоосоондо оронхой. Зүгөөр хүсэд мүрөө, шиидхэбэреэ олоодүй асуудалнууд, эмхидхэлэй хүдэлмэриин дутагдалнууд үшөөл нилээд олон.

—Ажахын тоосооной ашатай туһатайшье байһаниинь арсалтагүй. Тиигээд бригада соо ороһон хүнүүд олоһон олзоёо тэб тэгшэ хубааха байһан туладаа нэгэ жэгдэ хүдэлхэ ёһотой байгаабди. Харин тиигэжэ үгэнэгүй, нэгэ зарим хүнүүд үдэр һүнигүй хүдэлнэбди, зариманууднай һали бали хүдэлһэн мүртөө, 8 час ажал хээ гүүлээд лэ дансада тэмдэглүүлээд ябадаг,—гэжэ Аршаанта гэжэ газарта байрладаг 3 буруушадай нэгэн Алексей Михайлович Пушкарев шэнэ управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ хөөрэнэ.

Залуу мал түлжүүлдэг, шахан таргалуулдаг ажахын тоосоондо ороһон бригада гурбан ондоо газарта (Аршаанта, Адамовка, Ээрэ) байрладаг. Тэрэ бригада 13 хүнтэй юм. Тэдэнэй хахадынь лэ үдэр һүнигүй малаа харууһалжа, сүлөө забдагүй хүдэлжэ байхадань, бэшэниинь үбһэ, түлеэ шэрэһэн болоод, ехэнхидээ гэртээ һуудаг. Бригадирнь ажахын тоосоондо ороһонһоо хойшо тэдэнээ суглуулжа хөөрэлдөөгүй, даалгабари тухайгаа нүхэдтөө мэдээсэжэ үгөөшьегүй. малшадаа балай эрьедэггүйнь элирнэ.

—Бидэ гурбанда амяарандамнай ажахын тоосоо табяад үгэгты, газарымнай таһалжа даалгагты. Хайшан гээд газараа үтэгжүүлжэ, уһалжа, үбһэеэ хуряажа абанабибди, манайл хэрэг. Тиигэбэл одоо гомдолгүй һэн даа,— гээд буруушан үбгэн Дамдин Цыренович Дансаранов сэхэ руунь табина.

—Хартаабха өөртөө хэр таридаг гээшэбта,—гээд нүхэр Желтый һонирхонгоо нүхэр Пушкаревто хандана.

—Нёдондо 15 соото газарһаа 100 мэшээг хартаабха абаа һэм. Хартаабхаар яһала баямди,—гээд тэрэ хүхинэ.

Энэ мэтэ налгай зохид, нүхэд ёһоной хөөрэлдөөнэй эсэстэ нэгэ һонирхомоор асуудал илгаран гараадхина. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хадаа город шадарай ажахынуудай нэгэн бшуу. Хартаабха, морковь, капуста, һонгино ехээр тарижа худалдабал, али зэргэ ехэ олзо доход оруулха байнаб. Нүхэр Пушкаревай хэлэһээр болоходо гектар газарһаа 300 центнер ургаса хуряажа шадахаар байһаниинь эли. Тус колхоздо гэрһээ холо ошожо хүдэлжэ шадахагүй үхибүүдтэй эхэнэрнүүд, үбгэд хүгшэд яһала олон бии.

— Колхозниигуудай бууса шадар газар элдүүрилжэ үгэгты, тиигээд тус тустань шадал зэргээрнь колхозой үрэһөөр хартаабха, капуста, морковь, һонгино тарюулагты. Зүгөөр лэ ажалай хүлһэн хадаа ургасаһаа түлэгдэхэ зэргэтэй, —гэжэ нүхэр Желтый тон шухала һанамжа оруулаа.

Сэхынь хэлэхэдэ ажахын тоосооe хаанашье, аргынь олоод лэ, таараха руунь хэрэглэбэл, юугээршье сэгнэшэгүй аша туһа хүргэхэнь дамжаггүй. Тон лэ зүб ажаглалтанууд хэгдэбэ.

МАЛШАДАЙ АЖАҺУУДАЛ ҺАЙЖАРУУЛХА

Ээрын хүндые үгсэжэ, Дондоков Галсанай отара хүрэжэ ерэхэдэмнай орожо байһан саһан, шуурганшье замхажа, эндэхи малшад бэлшэжэ ябаһан хонидоо хуряажа, хорёо хуһамаг руугаа илган оруулжа, хурьгадаа эхэнүүдтэнь табина. Шаг шууяан баахан замхажа, эндэ тэндэ эхэеэ олоогүй гүйлдэһэн хурьгад гү, али хурьгаа хүлеэжэ байһан эхэ хонид мааралдана.

—Ганса һолоомоор хониной дал хушаха гээшэ таарахагүй, ехэл хүйтэн байдаг. Гадна тёс хабтагайгаар хушажа мүн болохогүй, хашаагай орой сэнтэдэг юм. Энэ һолоомон дээрэ 20 см хүрэтэр шэбхэ адхажархибалтнай ёһоор лэ хушалта болохо гээшэ,—гэжэ баһа нэгэ туһатай юумые нүхэр Желтый хэлээд абана.

Ябаһан газартаа хөөрэлдэһэн лэ хүнүүдһээ ажал хүдэлмэри, ажаһуудал, салин хүлһэн тушаань асууна, ажахын тоосоон тухайл һонирхоно.

—Гурбан һара болообди, колхознай ямаршье тоосоо хэнэгүй, тулюуршаг байнабди,—гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Дондоков мэдүүлнэ.

Нээрээшье Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшад тулюуршагаар лэ ажаһуудаг байна. Уйтан, харанхы бүглүү гэр соо хоёр айлайхи байдаг, тэрэ мүртөө хоёр багашуултай. Нэгэ буландань тугал уяатай, һая гараад, тэнжэжэ ябаһан хэдэн хурьгад бии. Радиошье байхагүй, газетэшье уншадаггүй—иимэрхүү байдалтай малшад байбад.

Хонишодтой һайса хөөрэлдэжэ, һанаһан хүсэһэниинь дуулажа ханаад, ябаха тээшээ газаашаа гарахадамнай хүсэд лэ боро хараан болошобо.

—Малшадые иимэ байра байдалда байлгаад хүдэлгэжэ яашье болохогүй. Хэрбээ эндээ хониной отара байлгаха юм ха даа гэр байрынь заһаха, үшөө нэгэ ехэ шэнэ гэр бариигты. Нэгэ бригадые хоёр ондоо болгоһоной хэрэггүй, хамтадхаха хэрэгтэй,—гэжэ нүхэр Желтый колхозой түрүүлэгшэдэ ажаглалта хэнэ.

***

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилдэг хуушан ёһо гуримые эрид хубилгаха зорилготойгоор шэнээр байгуулагдаһан нютаг, район хоорондын зургаануудай ажал-ябуулгын түрүүшын алхамууд харагдажа захалаа. Колхозой конторо соо артелиин тушаалтадые суглуулжа, шадал зэргээрээ гашай табяад, саашаа морилдог хуушан ёһондо одоол эсэс табигдаад байна. Хүдөө ажахыгаа хүтэлбэрилхэ ёһотойл эзэниинь олдобо, онол аргань бодотоор бахим баригдаба гээшэ гэһэн һаиал бодол хүн бүхэнэй досоо орожо эхилбэ.

…Саһанда худхагдаһан шабартай харгыда ядалдаһан «Волгомнай» заримдаа «уухилаад» абана. Һаалиин гүүртэ хүрэжэ, үнеэ һаалгын үедэ дайралдаха гэһэн аад, арай үрдибэгүйбди. Теэд, яараһанай үлүү, үглөөдэр гэжэ үшөө байна ха юм. Үглөөдэрынь управлениин начальник тэрэ колхоздоо үнжэбэ.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.

…Ударидалгын шэнээр байгуулагдажа байһан зургаануудай өөрсэ илгаань гэбэл, тэдэнэр хүдөө ажахые юрэнхыгөөр хүтэлбэрилхэ бэшэ, харин колхоз, совхоз бүхэндэхи үйлэдбэриие эмхидхэхэ уялгатай болоно…

Н. С. ХРУЩЕВ.

Республика доторо мэдээжэ агроном В. И. Левенкын хүтэлбэреэр Сэлэнгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой теплицэ дотор овощиин баян ургаса туйлагдана. Эндэ теплицын дүрбэлжэн метр бүриһөө 1961 ондо 53,5 килограмм үгэрсэ абтаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ ажахыһаа артелиин жасада 30 мянган түхэриг сэбэр олзо ороо. Байгша ондо колхозой теплицэ дотор таригдаһан үгэрсын ургаса хоёр дахин хурягдаад байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агроном В. И. Левенко теплицэ соогоо хүдэлжэ байна.

Хоринхид газараа борнойлно

Анаагай совхозой 2-дохи фермын механизаторнууд Николай Цыбиков «ДТ-54», Анатолий Лосев — «Беларусь» трактораар хэдэн үдэрэй туршада паар борнойлжо байна. Тиихэдээ үдэрэй даабариие 110 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн тус совхозой 1-дэхи фермын механизаторнууд Александр Борисов, Галихмат Булатов гэгшэд Захын Адаг гэжэ газарта хэдэн үдэр борнойлжо байнхай.

Газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха хүдэлмэри Хэжэнгын, Үдын совхозуудта эхилбэ.

Ж. Бадмаев,
манай корр.

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Таряалан, сабшалан хабартаа уһалха тухай

Илангаяа һүүлэй урин дулаан үдэрнүүдтэ саһан ехээр хайлажа, һайрамай элбэгээр урдажа эхилбэшье колхоз, совхозууд тэрэниие тогтоожо, таряалан, сабшалангаа уһалхын түлөө ёһоор оролдоногүй гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарта шииг нойто ехээр барижа, ургасыень эрид дээшэлүүлхэ тон ехэ арга боломжо дэмы алдагдажа байна. Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Кяхтын аймагуудай ажахынууд һайрам тогтоохо хүдэлмэри оройдоошье эмхидхэнэгүй.

Зарим аймагуудта уһалууриин һубаг канаванууд мүнөө хүрэтэр заһагдаагүй, энэ хүдэлмэридэ машина техникэ, уһалагшад табигдаагүй байха юм. Гадна ажахынуудта бии байһан насосно станцинуудшье хүдэлгэгдэнэгүй.

Энээн тушаа КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол гаргаа.

Газар таряалан уһалха хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые дары усадхажа, энэниие һайнаар эмхидхэхэ тушаа колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомууд, нютагуудтахи үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигууд, республикын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерство, уһанай ажахын управлениинхид уялгалагдаа.

Нэн түрүүн һайрам тогтоохо хүдэлмэридэ колхознигуудые, совхозой хүдэлмэришэдые, мүн хүдөөгэй бүхы зониие олоор хабаадуулжа, таряалан, сабшалан уһалхын тулада машина, техникэ, зэр зэмсэг элбэгээр таһалжа үгтэхэ ёһотой.

Ойрын үдэрнүүдтэ уһалууриин һубаг канавын хаалтануудые һэргээн бодхоожо, заримыень заһаад, гүнзэгырүүлжэ малтаха байна. Уһалагшадай ажалые хоёр халаанда эмхидхэхэд, таряалан, сабшалан үдэр һүнигүй уһалха шухала. Газар уһалагшадые тусхай хубсаһаар, элдэб зэмсэг хэрэгсэлээр гүйсэд хангаха.

Ажахынуудта бии байһан насосно станцинуудые бултыень һайнаар тодхожо, үдэр һүнигүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Насосно станцинуудые хүдэлгэхын тулада тракторнуудые хэрэгтэй соонь олоор табиха ёһотой.

Уһанай ажахын мэргэжэлтэд болон агрономуудые элсүүлжэ, ажахынуудта газар таряалангай ималжа байһаниие саг үргэлжэ хинан шалгаха, газараа заабол ута бороздагаар уһа гаргажа, мүн лиманна аргаар уһалха хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэн, газар таряалангаа һайнаар уһалаад, тэндэһээ үндэр баян ургаса абахын түлөө колхоз, совхозуудай, мүн тэндэхи фермэ, отделени, бригада, звенонуудай хоорондо, колхоз, совхозой хүдэлмэришэн бухэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Тус мүрысөөндэ илажа гарагшадые урмашуулхын тулада КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха юм.

Аймагуудта тэрэнь 300 түхэриг мүнгэн шантайгаар:

Колхозуудта 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар;

Совхозуудта 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха.

КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абахын түлөө мүрысөөнэй дүримые республикын хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерство, уһанай ажахын управлениинхид хамта зохёожо гаргаха байна.

КОММУНИЗМ—ЗАМБИ ТҮБИИН ЗАЛУУ НАҺАН

ЗАЛУУШУУЛ ТЭРЭНИИЕ БАЙГУУЛХА

☆ ☆

ЗАЛУУ НАҺАНАЙ ОМОГ

Үргэн уужам Эхэ оромнай ургажа ябаа залуу үетэнөөрөө омогорхохо ёһоорооо омогорходог. Арадай ажахын алишье һалбарида комсомол, залуушуул хамагай түрүүндэ алхалжа, габьяата ажалаараа шалгардаг.

Ажабайдалай үргэн замда ороһоор ажал хэрэг; абари зангаараа олоной хүндэдэ хүртэһэн Бичурын аймагай залуу кукурузашан Клим Сафоновой намтарые хэдэн үгөөр хэлээд дүүргэхээр юм. Тиибэшье хэһэн хүдэлмэри, хамтын хэрэгэй түлөө гаргаһан һайн һайхан үүсхэлыень аймагай ажалшад һайн мэдэхэ. Клим һаял хорин хоёртой болжо ябана. Һаяхан партиин гэшүүндэ абтаа. «Климкэ нэгэ юумэндэ зорёо, тэгүүлээ һаа, тэрээндээ заабол хүрэжэ һаладаг, ехэл нэтэрүү хүбүүн юм даа» гэжэ нютагайнь зон хэлсэдэг. Үрзанда үбэл хори наһанайнгаа бэлшэр дээрэ хүрэжэ ябаһан Клим нэгэтэ бригадиртаа иигэжэ хэлээ гэхэ: «Намайе кукурузашан болгыт. Сандак Доржиевичын доро орохолгүй байхаб» гэбэ. «Республика соогоо суута гараһан, ажалай баян дүршэлтэй Сандак Бадмаевые булихам гэжэ байхадаа энэшни юугээ хэлэнэб. Кукурузын баян ургаса ургуулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ юумэл. Сандак Доржиевичнай нилээд оролдожо, олондо мэдээжэ болоһон юумэл» гэһэн бодолдо бригадир абтаад: «Ай даа! Арайл гүлмэрхэн байнаш. Һанаан байгаад, заяан хүрэдэггүй байдаг юм» гэһэн харюу үгөө һэн.

Үдэр һүнигүй сэдьхэжэ ябаһан бодолдоо иимэ харюу дуулабашье, залуу хүбүүн зоригоо хухараагүй. «Байза даа. Өөрынхёо абахал байхаб» гэжэ өөртөө шэбшээд ябадаг болобо. Республикын бэрхэ бэрхэ кукурузашад тушаа бэшэһэн брошюра, статьянуудые уншажа эхилбэ. Үдэшэ бүри библиотекэдэ ошожо, кукуруза тушаа ходол һонирходог болоо һэн.

1961 оной эхеэр аймагай комсомол, залуушуул ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхээр дайшалхы зорилго урдаа табиба. Тиимэһээ Клим хүбүүн түрүүлэн звено эмхидхэбэ. Климэй үетэн Алексей тараэнтэй суг хүдэлхөөр шиидэжэ, хоёр комсомолшууд үдэр һүнииe илгангүй ажаллажа оробод. Хоёр хүбүүдэй, хоёр комсомолшуудай 140 га газарай гектар бүриһөө 350 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоо набша ургуулхабди гэһэн уялга абахадань, зарим нэгэн «Түргэн горхон адагтаа хүрэдэггүй юм» гэлсэһэн гэхэ. Тэдэнэй хорон хошоо үгэнүүд залуу хоёрые голхоруулаагүй. Бүрил эрюу нэтэрүүгээр оролдожо ороо. Үбэлэй янгинама үглөөнһөө ахилаад, үдэшын харанхы болотор поли дээрээ наг шэбхэ зөөжэ эхилбэ. Тиигэжэ тэдэнэр гектар бүридэ 15 тонно наг шэбхэ гаргаад, сала тогтоогоо..

Кукуруза тарилгын, харууһалгын, хуряалгын бүхы агротехникые дүүрэн бэелүүлһэнэй, хүсэл оролдолго нилээд гаргаһанай ашаар «полиин хатан» ашыень дүүрэн харюулаа. Хоёр хүбүүдэй поли дээрэһээ гектар бүриһөө 765 центнер кукурузын ногоон набша хуряагдажа, бүхыдөө 2100 тонно силос ниитын һүрэг малда дарагдаа һэн.

Мүнөө жэлэйнь уялга иимэ. Нёдоной 140 га дээрэ үшөө 80 гектар нэмээжэ, 140 гектарайнгаа га бүриһөө 750 центнер, бэшэ газарай гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряажа абаха зорилготой. Колхоздо 4 трактор, 2 автомашина, нэгэ бульдозерһоо бүридэһэн комплексно бригада кукурузашадай полинуудта наг шэбхэ зөөнэ.

Нүхэр Сафоновтой хөөрэлдэжэ һуутарни, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Н. Дейкин ВЛКСМ-эй райкомой хүдөө ажахын талаар инструктор А. Павлов хоёр орожо ерэбэ. Райкомой хүтэлбэрилэгшэд съездын делегат Сафоновто аймагай бүхы комсомол, залуушуулай үмэнэһөө съездын ендэрһээ үгэ хэлэхыень иимэ захяа үгэбэ: «Аймагай комсомол, залуушуул долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 7 мянган толгой гахай, 2 мянган эбэртэ бодо мал, 2 мянган тугал шахан таргалуулха, гүрэндөө 15 мянган центнер мяха худалдаха, мүн 48 мянган тахяа, шубуу үсхэбэрилхэ. Энэ зорилгоёо дүүргэхын тула бардам тэжээл хэрэгтэй бшуу. Ушар иимэһээ аймагай залуушуул 4 мянга гаран гектар дээрэ кукуруза ургуулжа, гектарай 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха. Комсомол-залуушуулай кукурузашадай 35 звено эмхидхэгдэнхэй».

Иимэ ехэ хүндэ нүхэр Сафоновто зүндөө ерээ бэшэ ааб даа. Ажал—хүниие шэмэглэдэг. Ажабайдалай үргэн замда һая ороһон энэ залуу хүбүүмнай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ үетэн нүхэд, үбгэд хүгшэдэй дунда эгээл хүндэтэй хүниинь болонхой.

Б. Жамбалов, манай корр.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэбди

Манай бригада комсомол-залуушуулай бригада юм. Колхоз соогоо хамагһаа түрүүлэн ажахын тоосоондо ороо һэмди. Үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга абажа түлжүүлээбди. Хонин бүриһөө 2800 грамм нооһо хайшалжа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байнабди.

Түрэл партиингаа XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө мүнөө жэлдэ бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгатайбди. Жэшээнь, 100 эхэ хониһоо 102 хурьга абаха, 1100 центнер мяха, 140 центнер нооһо худалдаха, 150 гектар газар дээрэ кукуруза тарижа, га бүриһөө 250 центнер ногоон набша ургуулха, 100 га хара таряа тариха, 300 гектар сабшалан үтэгжүүлхэ гэхэ мэтээр.

— Ленинскэ комсомолой съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула дэлгэрһэн мүрысөөндэ манай бригадын комсомолшууд болон залуушуул шударгыгаар оролсоһон юм. Гурба һарын туршада 2200 хурьга, тодорхойлон хэлэбэл, 100 эхэ хонин бүриһөө 90 шахуу хурьган абтаад байна. Комсомолой гэшүүд Цэдэн Лумбунов, Тугден Батомункуев гэгшэд 90—90 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнад.

Ч. ПАГБАЕВ,
Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадир.

☆ ☆ ☆ ☆

Ажалай һайхан замаар

ЗУРАГЛАЛ

Үдэн гэнтэ нээгдэжэ, гартаа олон бэшэгүүдые баринхай басаган орожо ерэһээр:

—Тамара, «попляши», шамдамнай баһа арбаад гаран бэшэг ерээл,—гэбэ.

—Үгы, плясаалхагүйб! Үдэр бүри плясаалха болоо һаамни, туфлимни юутэй үлэхэб, аа!—гэжэ Тамарын таһа арсахада, басагадай нэгэн:

— Харалши, энээхэн хоёр бэшэг съездын делегадуудһаа ха юм,—гэхэтэйнь сасуу, Тамара нюдэ сабшахын зуура тэрэ бэшэгыень басаганай гарһаа шүүрэн абаад, адресынь уншана: «Мурманск, Хойто далайн уһан сэрэг, Анатолий Ивановһоо». Тэрэнээ задалжа уншахадань: «Байгал далайн саада тээ ажаһуугша танигдаагүй хүндэтэ Тамара, мэнэ һаяхан «Комсомольская правда» газетын нюур талада хэблэгдэһэн шиниин фотозурагые һонирхон хаража, гайхамшагта хэрэгүүд тухайшни зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаабди. ВЛКСМ-эй съездын делегадаар һунгагдаһантайшни дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Намдашье баһа угаа ехэ зол жаргал тудаа: Хойто мүльһэн далайн моряагууд намайе ВЛКСМ-эй съездэ эльгээхэ болонхой. Тиимэһээ апрелиин 16-да агууехэ Эхэ оронойнгоо зүрхэн—Москвада танилсаха, нюур нюурааа золгожо хөөрэлдэхэбди гэжэ найданаб...»

Нүгөөдэ бэшэгынь Тамарын түрэл нютаг—Читын областьһоо ВЛКСМ-эй съездын делегат Станислав Платко бэшэһэн байба. Таһагаарнь дүүрэн суглараһан басагадай нэгэн:

— Ой, басагад, шагныт, энэ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй съездын делегат, Улан-Удын сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ Тамара Савиных хамта байдаг Галя Никифоровататаяа абаһан бэшэгүүдээ һонирхон уншажа һууна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Дагестанһаа бэшэһэн Александр гэжэ хүбүүн Тамарымнай зурагые хараһаар дурлашооб гэжэ бэшэнэл,—гэхэлээрнь тэрэ бэшэгынь гар дамжан ябашана.

— Тамара, абаһан бэшэгүүдшни хамта дээрээ хэды болоо хаб?—гэжэ Маша Фомина һонирхоно.

— Сэхыень хэлэхэдэ, һүүлэй үдэрнүүдтэ тооеыншье алдажархёолби. Мэнэ һая эгсэ 2 мянга болоо һэн. Зай, басагад, би энэ хоёр делегадуудта харюусахам. Бэшэндэнь харюу үгэхыетнай танине гүйнаб,—гэжэ Тамарынгаа хэлэхэдэ, нүхэдынь аниргүй болон гаража ошонод....

Олиггүй ута унжагар нэхэлгын цех. Бүд нэхэдэг станогуудай хоорондуур улаахан пулаадтай наһажаал эхэнэрнүүдшье, залуухан басагадшье харагдана.

Цехын олонхи хүнүүдэй дэргэдэ «Коммунис ажалай ударник» гэжэ мүнгэн үзэгүүдээр бэшээтэй улаан тугханууд эндэ тэндэ ялалзана. Цехын эгээл хойто ханын хажуудахи станогой дэргэдэ «Коммунис ажалай ударник, ВЛКСМ-эй XIV съездын делегат Тамара Савиных эндэ хүдэлнэ» гэжэ аржытар бэшээтэй.

Ёһотой бүд нэхэгшэ болохо гээшэмнай тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Нэхэлгын станок табан хургандаал адляар мэдэхэ хэрэгтэй. Тэрэмнай часыдал адли ехэл нарин механизмтай машина бшуу. Заахашье буруутаа һаа эрхээд байшаха, тиимэһээ саг үргэлжэ арилгажа, тоһоложо байха хэрэг гарадаг. Станогһоо гараһан сэмбэнь гэрэл мэтэ жэгдэ сэбэр, нягта оёдолтой байха ёһотой. Тиимэһээ эрхим шанартай сэмбын хуби заяан бүд нэхэгшын гарта ха юм.

Тамара Савиных гурбан жэлэй саада тээ сэмбын фабрикада һурагшаар орожо хүдэлхэдөө, бүд нэхэгшын «нюусые» бага зэргээр ойлгожо эхилээ һэн. 6 һара һураад байхадань Тамарые станок дээрэ табиба. Теэд түрүүшын үдэрнүүдтэ утаһанай таһарха, станогой зогсохо гээшэ тоолошогүй олон байба. Нэгэтэ Тамара халаандаа ехэл уруу дуруу ерээд, «ажалһаа болихом» гэжэ богонихоноор мэдүүлээ һэн. Теэд хамта [...] жэ байһан нүхэдынь [...] Куделина, Лена Антонов[...] лина Бабинцева гэгшэд [...] радаа туһалха гэжэ [...] Энэ ушар тухайгаа [...] һанан, һанан:

— Би гансал нүхэд[...] аша туһаар ёһотой бүд [...] шэ боложо шадааб. Ил[...] Галина Бабинцева, [...] туһалагша Константин [...] лович Панов гэгшэд хам[...] га шадалаараа оролдо[...] майе ажалай үргэн [...] оруулаа,—гэжэ зугаал[...]

Мүнөө Тамара фаб[...] гаа эрхим бүд нэхэгшэ[...] гэнииинь болонхой. Ушар[...] һээ республикын ком[...] шууд нүхэр Савиных [...] ВЛКСМ-эй съездын [...] даар һунгаа бшуу. С[...] хүндэлэлдэ түсэбһөө [...] 200 метр сэмбэ нэхэхэ[...] уялга абаад, Тамара «[...] малгайгаа» абаха за[...] гөөр ажаллажа эхилэ[...] Халаанайнгаа нормо [...] 110—120 процент дүү[...] 500 гаран метр эрхим[...] нартай сэмбэ түсэбһөө [...] нэхэн гаргаа.

Шударгы комсомол [...] Тамара Савиных ганса[...] лаа, ами бэеэ хараад [...] даг гү? Үгы. Нёдондо [...] гын цехын комсомолшу[...] марые комсомолой эх[...] ганизациин секретаряар [...] гаһан юм. Тэрэ сагһаа [...] комсомолой хүдэлмэри[...] маг хүсэ шадалаа, эрд[...] лигээ зорюулдаг болоо[...] Цехтэнь 105 комсомо[...] ажалладаг.

— Манай нэхэлгын [...] хүдэлмэридэ комсомолой[...] ганизацин бюро горь[...] туһа хүргэдэг. Тэдэнэр [...] тадаа нэгэнэйнгээ, нэгэ[...] бултанайнгаа түлөө» [...] һайн һайхан ёһо занш[...] ажалладаг, ажаһуудаг [...] хой. «Шинии хажууда х[...] доошон байха ёһогүй» [...] үүсхэл цехын эрхим б[...] хэгшэ Т. Ковалева гарг[...] лэй. Тиигэжэ түрүүшүү[...] дэжэ ябаһан нүхэдөө [...] абаа һэн. Муугаар х[...] гү, али голодоһо гаргад[...] ниие комсомолой орг[...] цинн бюро хатуу ша[...] шүүмжэлдэг, зэмэлдэг,— нэхэлгын цехын нача[...] В. И. Шиганов хөөрэнэ.

...Апрель һарын намду[...] лаахан нэгэ үдэшэ у[...] пулаадтай сасуутан [...] дынь Тамараяа холын [...] — Москва үдэшэхээ [...] ерэлсээ һэн.

— Зай, Тамара, фаб[...] гаа бүхы залуушуулай [...] һөө съездын делега[...] билтарма ехэ баяр хүрг[...] —гэжэ хани басагадынь [...]

Эдир залуу 22 на[...] ажабайдалай хизааргүй [...] замай далан дээрэ батаар [...] хэһэн, Тамара Никол[...] Савиныхтэ эрюун һайхан[...] даа хододоо түрүү, [...] ябахыень хүсэе.

Д. ОШОР[...]

УРГАЖА ЯБАҺАН МЭРГЭЖЭЛТЭ

Энэ жэлэй эхин гурбан һара соо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малшадай ажабайдалда мартагдашагүй хоёр ушар болобо. Фермын түрүү һалишан Санжима Очировна Бальжинова манай ороной засаг турын дээдэ органдо депутадаар һунгагдаба гэһэн баярай мэдээсэлэй намхажа үрдеэгүй байтар, баһа энэ фермын залуу мэргэжэлтэ ветеринарна врач Петр Нимаев ниислэл хото Москвада болохо комсомолой съездын делегат болобо гэһэн мэдээсэл Баян гол нютагай зониие баярлуулба.

Үндэр наһатай үбгэд хүгшэд үдэшэ үглөөниинь хөөрэлдэхэ зуураа, «Нимын Петр бэрхэ хүбүүн болоо байна» гэлсэжэ, нютагай залуушуул үетэнэйнгөө ажал хэрэг, абари зан, мүн тэрэнэй намтар тушаа хэлсэдэг болобо.

Сэхыень хэлэхэдэ, Петр Нимаевичын ажалай намтар богонихон юм. Залуу мэргэжэлтэ колхоздо хүдэлжэ эхилһээр үшөө гүйсэд жэл болоодүй. Тиигэбэшье Петр Нимаевич колхозоо, газар нютагаа, тэндэхи ажалша бэрхэ зоноо адхынгаа арбан хургандал һайн мэдэхэ юм. Тэрэ хадаа эндэ хүн боложо, хүлөө шоройдоһон, эндэ һургуули дүүргэһэн, эндэһээ институтда ошоһон байгаа. Институт дүүргэмсээрээ Петр түрэл колхоздоо бусажа ерэһэн юм.

Залуу мэргэжэлтын нютагтаа ерэхэдэ колхозой правлени тэрэниие артелиин эгээн томо үүлтэртэ фермэдэ ажаллахаар эльгээһэн байгаа. «Колхозой мэргэжэлтэ гээшэ хара мүрөө хараад ябаха хүн бэшэ, тэрэнэй эмхидхэхы үүргэ угаа ехэ юм» гэжэ правлениин түрүүлэгшэ Буда Гатапович Монтоев хэлэдэг байгаа. Түрүүлэгшэ өөрөө ветеринарна врач мэргэжэлтэй юм. Колхоздоо нилээдхэн хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон байха. Тиимэһээ залуу мэргэжэлтэ Петр Нимаевай ажалай түрүүшын алхамда аргагүй ехэ туһа хүргэһэн.

—Мэргэжэлтын эмхидхэхы үүргэ гээшэ юуб?—гэжэ Буда Гатапович залуу мэргэжэлтэһээ асуугаад, өөрөө энэ асуудалдаа харюусадаг һэн.— Мэргэжэлтэ хадаа ажаллажа байһан фермэ, бригада, колхозойнгоо арга боломжые элишэлжэ, тэрэниие гүйсэд хэрэглэлгэдэ зониие элсүүлхэ зэргэтэй. Энээниие ойлгожо ябаарай... Аха нүхэрэй захяа заабари миин үлөөгүй. Петр Нимаев колхоздоо ажаллажа эхилһээр яһала һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэ болоһоноо харуулаа. Үүлтэртэ үнеэдэй фермэ дээрэ ерэмсээрээ тэндэхи малай байра байдалтай танилсажа, эмшэлгэ-һэргылэлгын хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Эртын намарһаа эхилэн фермын малшад үбэлжэлгэдэ һайса бэлдэһэн байгаа. Үбэлэй сагта үбһэ силос хэмтэй гамтайгаар гаргашалагдаа. Энэ мэтын хэмжээ бэелүүлжэ, фермын малшад үнгэрһэн жэлые һайн дүнтэйгөөр үнгэргөө. Һү һаалгаар тус фермэ аймаг соогоо түрүүлжэ гараһан юм. Эрхим һаалишан Санжима Бальжиноваһаа гадна, Евгения Дансаранова, Елизавета Соднопова, Елена Бубеева болон бусад аймаг соогоо суурхаһан байна.

Колхоздо дээдэ эрдэмтэй арба гаран мэргэжэлтэд бии. Тэдэнэй хахадынь шахуу зооветеринарна мэргэжэлтэд юм. Олонхинь дүршэлтэй, хэрэг ажалаа мэдэхэ мэргэжэлтэд. Тэдэнэй туһаламжаар, тэдэнэртэй хамта Петр Нимаев колхозой фермэ, бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха гэжэ горьтойхон ажал хэлсэһэн байна. Тэрэнэй даадаг үүлтэртэ фермын хоёр гүүртэ ажахын тоосоондо оруулагданхай. Колхозой бусадшье фермэ, бригаданууд ажалаа шэнэ ёһоор эмхидхэһэн байна. Ажахын тоосооной ашатай туһатай байһые гэршэлэн лаблахаар тоо баримта мүнөө дээрээ хомор, тиигэбэшье шэнэ эмхидхэлэй шэнжэ эли бодо харагдажа захалаа, үбэлэй сагта үбһэ тэжээл гамтай, гуримтайгаар гаргашалагдажа, малай ашаг шэмэ дээшэлээ, үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ, шэнэ түл гарзада ороогүй. Январиин нэгэнһээ эхилээд колхозой хонин ажал дээрэ хурьга абалгын халуун хаһа болоо. Зарим отарада сүүдхэдээ гуша гаран хурьган абтажа байгаа. Энэ халуун хаһын үедэ залуу мэргэжэлтэ гансал фермынгээ ажал хараад һуунгүй, хонин ажалда анхаралаа табилсажа байба. Мүнөө хамта дээрээ долоо мянга шахуу хурьган абтаад, гарзагүйгөөр тэнжэжэ байнхай.

—Абаһан хурьгадаа гарзалуулангүй түлжүүлжэ шадабал, колхозоймнай хонин һүрэг энэ жэлдэ гуша мянга хүрэхэ байна,—гэжэ залуу мэргэжэлтэ Петр Нимаев хэлэнэ. Тиигээд Петр Нимаевич саашадаа фермэ дээрээ хэгдэхэ хүдэлмэри тухай хөөрэбэ. — Мүнөө дээрээ фермэмнай хоёр гүүртэтэй. Ажахын тоосоондо ороод байхадаа хоёр гүүртэеэ нэгэдүүлжэ, томо болгохо, һаалишадай ажалые хүнгэлхэ зорилго табинхайбди. Энэ талаар юумэ хэгдэжэ захалаа. Январиин тэн багаар үүлтэртэ гүүртынгээ байрладаг газарта үнеэдые һааха машина тодхообди. Хожомоо үнеэдые һааха үшөө нэгэ заал барижа, тэндээ «ёлочка» тодхохоор түхеэрхэбди.

Баян голойхид—бага ехэгүй —булта дууша зон юм. Дууладаггүй хүн хомор, отара, фермэнүүдтэ эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшэ оройхон болотор эндэ тэндэ хонгёо хоолойн аялга холоһоо зэдэлэн ханхинадаг.

Залуу мэргэжэлтэ Петр Нимаевшье дуунда, хатар нааданда һүзэгтэй. Үшөө институтда һуралсажа байхадаа Петр уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадалсадаг һэн. Тиигэжэ энэ нүхэр Бурядай литература болон искусствын декадада хабаадалсахаар Москвада ошолсоһон юм. Институт дүүргээд, нютагтаа бусабашье, Петр Нимаев дуратай хэрэгээ орхёогүй. Комсомолой эмхиин секретаряар һунгагдаһанай удаа Петр Нимаев малай фермэ, отарануудта болон бригадануудта хүдэлдэг хонгёо һайхан хоолойтой хүбүүд, басагадые эмхидхэжэ захалаа. Мүнөө колхозой Культурын байшанда хирэ хирэ болоод лэ зүжэг наадан боложо байдаг. Колхозой эрхим һаалишадай нэгэн Евгения Дансарановагай дуулахада нютагайхид илангаяа һайшаан шагнадаг.

—Манай Женя ажаллахадаашье, дуулахадаашье адли бэрхэ юм,—гэжэ нютагай зон зүб хэлсэдэг. Женя басаган гурбан жэлэй саада тээ арбадахиие дүүргээд, фермэдэ һаалишан болоһон байха юм. Үнгэрһэн жэлдэ аймаг соогоо дэлгэрһэн һаалишадай мүрысөөндэ илажа, Москвада выставкэдэ һаяхан ошожо ерээ.

—Комсомолшуудай дунда иимэ хүнүүд олон,—гэжэ Петр Нимаев хөөрэнэ.—Манай фермэ дээрэ Женитэй хамта хүдэлдэг Елизавета Соднопова, Елена Бубеева, Виктор Бубеев, Володя Мункоев болон бусад уран һайханай самодеятельностьдэ хабаадалсадаг. Саашадаа репертуараа үргэдхэхэ зорилго табинхайбди. Мүнөө «Һэшхэл» гэжэ Цырен Шагжинай бэшэһэн зүжэгые табижа, зондо харуулхаар бэлэдхэнэбди. Иигэжэ бидэнэр Баян гол нютагтаа арадай театр байгуулха зорилго урдаа табинхайбди.

Хэдыхэн жэлэй үнгэрөөд байхада Баян голой баатаршуул өөһэдынгөө театртай, арадай дундаһаа гараһан артистнартай болохонь лабтай. Тэдэ зүжэгшэнэй дунда Петр Нимаевай байлсахань магадгүй.

М. Саридыков.
Баргажанай аймаг.

ТОО, БАРИМТАНУУД

*** Республикын залуушуул 1962 ондо 30 мянган эбэртэ мал шахан тарғалуулха, 50 мянган гахай тэжээхэ, 35 мянган тугал түлжүүлхэ, 500 мянган шубуу дэгжээхэ уялга абанхай.**

*** Байгша оной 1-дэхи квартал соо 6370 эбэртэ мал, 3140 гахай шахан тарғалуулжа, гүрэндөө худалдаа. Тинхэдэ 3810 тугал түлжүүлһэн байна.**

*** Кяхтын «Дружба» колхозой залуу гахайшад, ВЛКСМ-эй гэшүүд нүхэд Афанасьев Кривогорницын хоёр 1-дэхи квартал соо 446 гахай шахажа, гүрэндөө худалдаа. Тэдэнэр 1962 ондо 2120 гахай шахаха уялгатай юм.**

*** Бичурын залуушуул кукурузын үндэр ургасын түлөө шударгыгаар тэмсэнэ. Тэндэ залуушуулай 35 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр 4 мянган гектар газар дээрэ «полиин хатаниие» тарижа, гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха уялгатай юм. Мүнөө кукурузынгаа поли дээрэ гектар бүридэ 15—15 тонно наг шэбхэ гаргаа.**

МАНАЙ БЭЛЭ[...]

Совет ороной олон түмэн залуушуул Ленинскэ комсомолой съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ манай залуушуул эдэбхитэйгээр оролсоһон юм.

Тиин ажалай ехэ бэлэг асараа. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон Ким Базаров 100 эхэ хониһоо 102 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Мүн тус колхозой комсомолшууд, коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэд Вера Хантагаева, Екатерина Патархеева 100 эхэ хониһоо 97—95 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлнэ.

Тус колхозой бригадир Владимир Арданов тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Байгша оной эхеэр Владимир гээгдэнги хоёрдохи бригада намда даалгагты гэжэ колхозой партийна организацида хандаһан байна. Ленинэй комсом[...] хүмүүжүүлэгдэһэн залу[...] мунист В. Ардановай [...] дынхид коммунис аж[...] хүндэтэ нэрэ зэргын [...] тэмсэнэ.

Аймагай залуу мал[...] дунда мал адуулагшад [...] лий Ошоров, Ким Санд[...] хонишод Владимир Мун[...] Николай Дамбаев, Вале[...] Гармаева (Кировэй нэр[...] тэ колхоз) болон бусад з[...] шуул эршэтэйгээр аж[...] жа, даажа абаһан мал[...] нэгэшье гарзагүйгөөр [...] оруулха гэжэ хамаг ша[...] раа оролдоно.

Эршэтэ ажалай долг[...] сал съездын хүндэлэлд[...] гэрээд буурашаха бэш[...] рии тэрэнэйшье һүүлд[...] эршэтэйгээр дэлгэрхэ [...] тэй. ВЛКСМ-эй XIV съ[...] материалнуудые шуда[...] шэндэ ойлгуулха бүхы [...] молшуудай зорилго боло[...] юм. Аржагар байсатай [...] нуудай адагта түбхин[...] нютагай комсомол залу[...] долоон жэлэй дүрбэд[...] дэ абаһан социалис уял[...] даа нэрэтэй түрэтэйгөөр [...] гэхын түлөө хүсэ ш[...] гамнангүй ажаллаха[...] найдалтай.

В. Гал[...]
ВЛКСМ-эй Ахын рай[...] секрета[...]

Залуушуулай һайн дуратанай ниитын эмхи болоһон, коммунизмын үзэлтэйгөөр залуушуулые хүмүүжүүлхэдэнь партиин туһалагшань болоһон залуушуулай коммунистическэ союзай үүргэнь дээшэлхэ юм. Энэ союз залуушуулые коммунизмын үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэдэнь, шэнэ общественные бодото дээрэнь байгуулха хэрэгтэ залуушуулые хабаадуулхадань, коммунизмын үедэ ажаһууха, хүдэлмэрилхэ, олониитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ алишье талаараа хүгжэнги хүнүүдые бэлдэхэдэнь партида улам ехээр туһалха болоно.

(КПСС-эй Программаһаа)

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Ажахын тоосоондо ороһон отделенидэ

ектарһаа—100 пүүд шэниисэ

100 га кукуруза, 80 га горох, 20 га бобы. Трактор, машинанууд *һайрам тогтооно.* Тарилгые—12-15 үдэртэ.

продукциин хэмжээ- һэ үгэхэ гээшэ му- ай эрилтэдэ бүриму- дон таараха байна. эһээ манай колхо- ени, партийна коми- һалбаринуудаа ажа- соондо оруулхаар

дашарамдуулан отделениин ажал тухай хэдэн үгэ Колхоз соомнай 4 бии. Тэрэнэй нэгэ- ай 1-дэхи отделени Ажахын тоосоондо отделени бүхэн нэгэ баримталаад байха ажахыгаа алишье гшээр хүгжөөхэ гэл- айгаабди. Манайшье мал ажалай продук- адаг, таряа таридаг Тодорхойлон хэлэ- а, ороогһо таряа, үрэһэнэй һайн сор- абадаг байхабди. хадаа газар таряа- дэг—үрэһэ хүрэнгэ мал шахан таргалуул- тэй отделени боло-

үйлэдбэриин дааба- лдуулан, хабарай эгдэхэ байна. Һайн гахайн, үхэрэй мяха лада тэрээндэ хүрэ- сэнтэй тэжээл хоол тарижа ургуулха хэ- лоно. Энээнтэй таа- таряалангай газар баарилагдаа.

арта шэниисэ тариг- ар бүриһөөнь 18 ргаса абтаха гэхэ гү, центнер һайн сор- исэ абтаха. Энээн- эй таряан хаагдаха, нерыень гүрэндэ ху- а. Бэшэниинь кол- та худалдагдаха, ь малай тэжээл бо- 180 гектарта овёс та- а бүриһөөнь 10 цент- а абахаар хараалаг- даһан ургасань үрэ- алай тэжээлдэ хэрэг- м. **80 гектарта горох, а тэжээлэй бобы та-** Абтаһан ургасань үрэһэ хүрэнгэ боло- дэ ургамалнуудые жа боломоор бай- үрэһэн байхагүй. **гектарта кукуруза, наран сэсэг тарижа, 2500 тонно силос дараха хүсэлэнтэйбди.** Үшөө хартаабха, турнепс таригдаха. Эдэ бүгэдэ бултадаа малай тэжээл хоол болохо юм. Иигээд байхадаа шахан таргалуулха гүүртэнүүдтэ олон янзын тэжээл: үбһэ солоомонһоо эхилээд, силос, концентрат гэхэ мэтэ тэжээл үгтэхэ болоно. Гахайн фермэдэ холимол силос—кукуруза таряанай үлэгдэлтэй холижо дараһан силос эдюулсэхэ. Энэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, гахайн бэедэ хэрэгтэй элдэб витаминууд бии, белогууд, углевод болон бэшэ бодосууд элбэг байха. Манай колхозой гахайн фермэ олзо ехэтэй, хүгжэнги байха ёһотой аад, үшөө тиимэ бэшэ байна. Иимэ болгохо арга боломжо манай гарта бии гээшэ. Бидэнэр эдээниие эмхидхэхэ ёһотойбди.

Дээрэ дурсагдаһан ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын тулада бидэнэр бүхы хүсэл оролдолгоёо, шадабаряа зорюулха байнабди. Хараалагдаһан ургаса абаха ямар арга боломжо бии гээшэб? Бүхы тарилгамнай хамтадаа 1000 гаран гектар болохо юм. Шэниисэ гол түлэб паар дээрэ таригдаха. Газарнай һайнаар элдүүрилэгдэнхэй. Сэбэр паартайбди. Саһанай хайлажа, газарай хүрьһэнэй гэдэхэтэй сасуу борнойлжо, шииг нойто барихаар бэеэ зэһэнхэйбди. Мүнөө жэлдэ дулаарасагүй байна. Нёдондо эдыдэ эртынгээ тарилга хэжэ, сүлөө забдагүй байгаа бэлэйбди. Мүнөө жэлдэ хүйтэншэг, саһа ехэтэй—иимэ онсо шэнжэтэй хабар болоно байна. Хэнэйшье мэдэһээр манай эндэхи эрхэ байдалда газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха гээшэ тусгаар удхашанартай. **Һайрам тогтоохо хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэридэ 30 гаран хүн хүдэлнэ. Эртын борнойлго хэхээр бүхы зэр зэмсэгээ — трактор машинаяа бэлдэнхэй хүлеэжэ байнабди.** Жэл бүри энэ хүдэлмэри богонихон болзорто хэдэг гуримтайбди. «ДТ-54» маркын 4 трактор, нэгэ «МТЗ» тракторнай түгэс бэлэн болонхой. Сеялкэнүүд, борной болон бэшэ хэрэгсэл

«Онохойская—4» гэжэ сортын эрхимэй эрхим үрэһэ агроном А. Х. Копылова складые даагша нүхэр Чистяковтой хаража байна. Уданшьегүй энэ үрэһэн шиигтэй полидо таригдахаяа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

дууһан бэлэн. Дүршэл ехэтэй механизаторнуудтайбди.

Эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ хадаа үндэр баян ургасын эшэ үндэһэн мүн болоно. Манай колхоз эрхимэй эрхим сортын үрэһөөр тарилга хэдэг болоһоор үнинэй. Мүнөөшье үрэһэ хүрэнгэмнай бэлэн, һайн сортын таряа тарихабди. Нара һалхинда шанаржуулаад, гранозанаар угаагаад таригдаха. Ороoһото ургамалнуудаа хэдыхэн хоног соо тарижа дүүргэхэбди. **Хабарай тарилгые бүхы дээрэнь хүдэлмэриин 12—15 үдэр соо дүүргэхээр хараалнабди.** Орой тариха ургамалнуудые тариха газар хахалагдаха болоно.

Хабарай тарилга богонихон болзор соо, агротехникын заабариин ёһоор үнгэргэхын тулада бүхы юумэн полевой стан гэхэ мэтэнүүд хуу бэлэн.

Баян ургасын түлөө доботолго хэхэтэеэ хамта саашанхи арга боломжоёо элирүүлхэ туршалга хэхэ гэжэ шиидээбди. Широкая гэжэ участогта 86 гектар поли бии юм. Нёдондо энэ газарта кукуруза таригдаһан байгаа. Ургаса хуряаһанай һүүлээр намар эртэ хахалаа һэмди. Энэ полиин хахадта кукуруза, нүгөө таладань шэниисэ тарихамнай. Тиигээд эндээ ажаглалта хэхэбди. Ургасыень сасуулжа үзэхэдэбди. Ингэхэдээ юу элирүүлхэбибди гэхэдэ, кукурузын һүүлээр ямар ургамал тарихада һайн бэ гэжэ тодоруулагдаха болоно.

Полинууд дээрэһээ үндэр баян ургаса абажа шадагдаха гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, олон жэлэй туршада ороoһо таряанай бараг ургаса абтана. Жэшээ болгон һүүлэй гурбан жэлэй тоо харуулая. **1959 онһоо 1961 он болотор манай отделени дунда зэргээр гектар бүриһөө 16—15—17 центнер ургаса абажа байгаа.**

Үйлэдбэриин даабари-түсэбтэ харуулагдаһан ургаса абажа, мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэгээр абаха хүсэлэнтэйбди. Жэлэймнай үйлэдбэриин даабари иимэ: 1222 центнер гахайн мяха абажа, 906 центнерыень гүрэндэ худалдаха, гахайн фермэһээ 109 мянган түхэригэй олзо абаха; 1380 центнер үхэрэй мяха абаха, 92 мянган түхэригэй олзо оруулха; 160 мянган үндэгэ абаха ёһотойбди. Иимэ зорилго урдаа табиихай коммунизмын шэнэ шэнжэтэй хабарые угтажа байнабди. Табиһан зорилгоёо бэелүүлхын тулада ажал үйлэдбэрсэ шэнэ гуримаар эмхидхэжэ, абаһан продукциин хэмжээгээр лэ түлөөһэ үгэдэг болобобди. Манай отделени дотор хэдэ хэдэн звенонууд бии. Тэрэ тоодо кукуруза, овощ, хартаабха ургуулха звенонууд бии юм.

Таряалангай мянга гаран гектар, сабшалангай, бэлшээриин газар даажа абанхайбди. Гектар бүхэнөө аша үрэ ехэтэйгээр эдлэжэ, химда сэнтэй, эдеэ хоолой зүйл элбэг ехээр абаха зорилготой хүдэлжэ байнабди. Ингэжэ партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэри бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ оробобди.

Ф. Михалев,
Тарбагатайн «Маяк» колхозой 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ.

Залуушуулай жэшээ

зм байгуулагша за- й съезд! Манай арад ууды гү, али томо эрнүүдые ямар нэ- эр угтадаг һайн һай- лтай. Тиимэһээ Ле- комсомолойнгоо XIV манай «Восточные олхозой залуушуул жалтаар угтана.

о 610 тугал түл- лгаяа манай комсо- бэелүүлжэ эхилээ. 1-дэхи квартал соо түлжүүлжэ, хахад түсэбые дүүргээ бшуу. Тиихэдэ тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 800 грамм хүрэтэр нэмээгдэһэн юм. Тугалшад-комсомолшууд Аюша Баторов, Шура Бодеева, Ханда Халбазкова гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана.

Залуу һаалишад С-Х. Амбаева, А .Садыева, В. Аримпилова болон бусад 1-дэхи квартал соо үнеэн бүриһөө 400—450 литр һү һаажа, уялгаяа үлүүлэн бэелүүлээ.

М. Сыренов.

Түнхэн.

Энээниие уншаад, ажалдаа хэрэглэ

БУРУУ, ХАШАРАГУУДЫЕ ШАХАН ТАРГАЛУУЛХА ТУХАЙ

Республикын колхоз, совхозууд гурбан һараһаа үлүү саг соо гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбэй хахадые арай гэжэ дүүргээ. Тиигэбэшье зарим ажахынууд үбһэ, тэжээлээр дуталдабашье, колхоз, совхоз бүхэндэ малые саг үргэлжэ, шахан таргалуулжа, гүрэндэ һараһаа һара бүридэ тарган мал худалдажа байха арга бии. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, буруу, хашарагуудые түргэн болзорто шахан таргалуулха хэрэг болоно. Зүгөөр энэ арга боломжонууд тон мууса ашаглагдана.

Үнгэржэ ерэхэдээ гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбые эрьенүүдээ тушаажа дүүргэхэ гээд олохон ажахыл хүтэлбэрилэгшэд һанаа амар һуужа байна. Теэд эдэ хүтэлбэрилэгшэд июнь һарада эрьенүүдые тушаахада ажахыда ямар ехэ гарза оруулагданаб гэжэ бодомжолногүй. Юуб гэхэдэ һаяхан хайшалагдаһан хонииной арһан халсагай муу дээрэ тоологдожо абтаха байна ха юм. Тиихэдэ эрьенүүдые эртэ хайшалхада тус бүриһөөнь 500—600 грамм нооһон дутуу абтаха болоно. Үшөө июнь, июль һарада эрьенүүдээ бэлшээн таргалуулбал, тус бүриинь шэгнүүрые 5—6 килограммаар нэмээжэ болохо байна бшуу. Эсэсэй эсэстэ эрьенүүдые эртэ тушаахадаа ажахынууд толгой бүридэнь адагынь 6—7 түхэриг алдана гээшэ.

Гэхэ зуура буруу, хашарагуудые мүнөө үедэ түргөөр шахан таргалуулгада табяа һаа, ажахынууд иимэ гарзада орохогүй байна. Залуу мал томо боложо байдаг хадаа шэгнүүрээ түргөөр нэмээдэг гэжэ мэдээжэ. Энэмнай биологическэ ёһо гурим ха юм. Биологическэ хоёрдохи ёһо гуримынь юм бэ гэхэдэ, нютагай үүлтэрэй малһаа гараһан буруу, хашарагууд һайнаар эдеэлүүлээд байхада сэбэр үүлтэртэ малайхиһаа уулгараар түлжэдэг гээшэ. Биологиин эдэ ёһо гуримуудые баримталжа, тэжээл гамтайгаар гаргашалжа, малай шэгнүүриие ехээр нэмээжэ болохо. Республикымнай бүхы ажахынуудта буруу, хашарагууд булта холимог үүлтэрэй.

Эдэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ эгээн зохид саг ерэбэ. Газаа дулаан болоходо малай бэеые халааха үлүү тэжээл гаргашалха хэрэггүй болоно гээшэ. Гэхэтэй хамта малай таргалхада зунай сагта һаад хэдэг һоно, батаганаан үшөө бии болоодүй байна бшуу.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, 1,5—2 жэлтэй буруу, хашарагуудые 20—30 үдэрэй туршада шахан таргалуулха тухай ажахы бүхэндэ бидэнэр дурадхаха байнабди. Тиихэдээ тэдэнэй шэгнүүрые үдэр бүри 1500—2000 граммаар нэмээхэ хэрэгтэй. Иимэ шахалгапда табиха мал ажахы бүхэндэ олдохо. Жэшээнь, Хэжэнгын совхоздо нүхэр Дугаровой даадаг гүүртэдэ 278—237 килограмм шэгнүүртэй буруунууд бии. Тиимэ буруунууд Хэжэнгын совхоздо 600 гаран толгой олдохо. Иимэ мал бусадшье ажахынуудта бии гээшэ. Иимэ буруу, хашарагуудые 20—30 үдэрэй туршада шахан таргалуулаа һаа, 310—280 килограммтай болгожо болохо.

Энэ зорилгоор бидэнэр ингэжэ дурадхаха байнабди: 1. Бүхэли жэлэй туршада саг үргэлжэ шахан таргалуулжа байха 15—20 толгойһоо бүридэһэн шахамалнуудай бүлэг бии болгохо. Тиихэдээ ажахынууд өөһэдынгөө тэжээл хэрэглэхэ гэжэ дурадханабди.

Хэды шэнээн тэжээл эдюулхэб:

ТЭЖЭЭЛ	хэмжээн	тэжээлэй единицэ	протеин гр.	кальци гр.	фосфор гр.	каротин мгр.
1-дэхи АРГА						
Ячмениин хилээмэн	2	2,42	162	2,4	6,6	2
Комбикормо	2	2,00	180	2,5	7,0	5
Хагдан	10	3,00	100	44,0	7,0	—
Һолоомон	5	1,10	50	22,0	3,5	25
Аарса	200	0,24	66	2,5	1,9	—
Бүхыдөө:		9,0	600	72,5	25	32
2-дохи АРГА						
Ячмениин хилээмэн	2	2,42	162	2,4	6,6	2
Комбикормо	2	2,00	180	2,5	7,0	5
Хагдан	10	3,00	100	44,0	7,0	—
Һолоомон	5	1,10	50	22,0	3,5	25
Машиндагдаһан һүн	5	0,65	155	6,0	5,0	5
Бүхыдөө:		9,2	650	76,0	28,0	37,0
3-дахи АРГА						
Ячмениин хилээмэн	2	2,42	162	2,4	6,6	2
Комбикормо	2	2,00	180	2,5	7,0	5
Һолоомон	5	1,10	50	22,0	3,5	25
Силос	15	2,40	195	21,0	7,5	225
Машиндагдаһан һүн	5	0,65	155	6,0	5,0	5
Бүхыдөө:		9,0	750	150	3,0	262

Хилээмэ бариха ячмениин гү, али бусад ороoһо таряанай үгы байбалнь, тэрэниие эһээһэн комбикормоор һэлгэжэ болохо. Дээрэ дурадхагдаһан холимол тэжээлые имагтал эһээжэ эдюулхэ. Тиихэдэ амтатайшье, бэедэ шэнгэстэйшье байха гээшэ. Һолоомо болон бусад бүдүүн тэжээлые һайнаар эдихынь тула тэрээн дээгүүрээ эһээһэн холимол тэжээлээ сасажа үгэхэ. Энэ ушарта тэжээл һүнэй кислота болон бусад кислотагаар баян боложо, элдэб витамин ехэтэй болодог юм. Холимол тэжээлые юрын аргаар эһээжэ болохо байна. Боошхо соо 40—50 литр халуун уһа хээд, тэндээ 0,5 килограмм пивын дрожжа нэмээд, һайса худхаха. Удаань 20—25 килограмм холимол тэжээлээ хэжэ, 30 минута болоод лэ тэрэнээ худхажа байха. Тэжээлээ 18 градус дулаан байра соо эһээхэ эрилтэ табигдана. Ногооной ургажа эхилхэдэ мал бүдүүн тэжээл эдижэ үгэхэеэ болижо магад. Энэ ушарта шахамалнуудые бэлшээридэ гаргангүй байха хэрэгтэй. Холимол тэжээл имагтал эбэртэ бодо мал, гахай шахалгада хэрэглэхэ шухала.

Шахамалнуудые харууһалхын тула эрхим һайн үхэршэдые томилжо, тэдэнэй ажалай түлөөһые малай шэгнүүрэй нэмэһэнэй зэргээр тогтоохоор болоно.

И. Хазагаев, Н. Дорофеев, К. Ильин, эрдэмтэ зоотехнигүүд.

Мүнөөдэр Африкын сүлөөрэлгын үдэр

еэ даанхай шэнэ рэнүүд тогтоно

айн урда тээ «Афри- ута газетын хуудаһа- үсөөн ушардаг һэн. дэгшэд Африкын ба- лигые һэмээхэнээр а оросогүйшүүлыень а һаа дээрэ гэжэ тоо- Тиигэжэ өөһэдынгөө а» үүргын удхые зэй. «Бурханай мар- гэжэ Африкые тэрэ үе- тиихэдэ заримашуул тиимэл байха гэжэ а.

а гээшэ нэгэл хэбээ- й. Дэлхэйн хоёрдохи р Африкадахи байдал хубилжа, баруун зү- эбые буруутуулаа. ьгиин нэгэ профессор анхай байдал олгохо лга оруулаа юм. Тэ- мень бэелүүлхын тула тэй болохо һэн. Бель- ин тэрэнэй һанамжые торыень хиитэй хүн хада гэхэ. Теэд табан ад байхадань, Конго еёо болёо.

о-сүлөөрэлгын хүүдэ- ай колониальна гүрэ- үнгын шэрэнүүдые дээрэһээ арилган 1955 ондо Африкада 5 гүрэн байгаа ахуу гүрэнүүд бо- түби дээрэ ажа- һуудаг 240 миллион хүнүүдэй 200 миллион шахууинь колониальна дарлалтые һалгаан хаяа. Гайхалтай ехэхэн тоо гээшэл! Зүгөөр энэ тоо африкынхидай һанаа амаруулнагүй. «Бэеэ даанхай байдал дары түргэн туйлаха!» гэһэн эрилтэ үшөө колони хэбээрээ байһан оронууд табина.

Хэдэхэн жэл соо Африкын хэдэн арбаад оронуудай бэеэ даанхай байдал туйлаһан ушарые колони эзэмдэгшэд Баруун зүгэй «һайн сэдьхэлэй эсэгын ёһоной анхарал оролдолгын» үльгэр жэшээ гэжэ харуулхаһаа нааша болоно. Зүгөөр энэнь бодото байдалтай оройдоошье тааранагүй. Сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй сохилтодо ороходоол колони эзэмдэгшэд сухарин тонилно. Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые африкынхид тон ехэ хохидолдо орожол туйлана. Колони эзэмдэгшэд африкынхидта бэеэ даанхай байдал һайн дураараа олгоно гэжэ баталан хэлэдэг баруунай пропагандын худал хуурмагые элирүүлхын түлөө, Конго тухай, Патрис Лумумбын үхэл тухай һанахада болоно.

Колони эзэмдэгшэд Африкые яабашье алдангүй гартаа барижа байха гэжэ һэдэнэ. Байгаалиин айхабтар ехэ баялигтай дээрэһээ, дай үүсхэлгын түсэбэй шухала газар мүн тулада Африка тэдэнэртэ хэрэгтэй. Капиталис дэлхэйдэ абтадаг алмазай 96 процентые, кобальтын—71, алтанай—60, хромой—37, марганецын—21, зэдэй 24 процентые Африка үгэнэ. Атомай түүхэй эд мүн болохо уранай ехэнхи хубинь Африкада абтана. Зүгөөр өөһэдөө африкынхид хэдэн зуун жэл соо гүйраншалжа, зобожо байдаг. Колони эзэмдэгшэд богоолшологдоһон оронуудые олзо олохо газар лэ гэжэ тоолоод, тэдэ оронуудай ажахын хүгжэлтые хэдэн зуун жэлээр һаатуулаа.

«Африкада империалис нүлөө һайнаар, түргэнөөр тараaха гэһэн гансал зорилго дүүргэхын тулада, колони эзэмдэгшэд Гвинейдэ харгынуудые болон түмэр зам байгуулаа юм,—гэжэ Гвинейн Республикын Президент Секу Туре гэгшэ хэлээ һэн. —Түмэр замые ашаглалга хадаа ороной экономическа хүгжэлтэдэ туһалха бэшэ, харин Гвинейдэхи гадаадынхидай экономическа, финансова хэрэгтэ тааража ёһотой байгаа... Түмэр замай километр бүхэндэнь зуу шахуу хүнэй амин наһан хохидолдо ороо».

Түүхэшэдэй тоолоһоной ёһоор, Африкын түбиин үндэһэн арад зоной 100 миллион гаран хүниие колони эзэмдэгшэд үгы хэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Конгын арад зоной тоо Бельгиин эзэрхэжэ байһан жэлнүүдтэ хоёр дахинһаа үлүүтэйгээр хороо. Эдэ тоонууд хадаа колонинуудта гэгээрэл, соёл бии болгоһон, арад зониинь болбосоруулһан хэбэртэйгээр өөһэдыгөө тоолодог империалистнуудай айхабтар ехэ гэмтэ ябадалые харуулна. Энэ «болбосоролдонь» эсэргүүсэн африкынхид хэдэн зуун жэлдэ тэмсээ, тэмсэнэшье, Африкын газар дээрэһээ һүүлшын колонизаторай хамагдан хаягдатар тэмсэхэ байха.

Мүнөө Африкын оронуудай олонхиин политическэ бэеэ даанхай байдал туйлаад байхадань, колониализмын хүндэ хүшэр хойшолонгые усадхаха, национальна экономикоёо дэбжээхэ, промышленностияа хүгжөөхэ, арад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулха гэһэн айхабтар ехэ түүхэтэ зорилго Африкын урда табигдана.

Мүнөө үедэ, Африкын бэеэ даанхай оронуудай правительствонууд үнгэрһэн сагай хүшэр хүндэ хойшолонгые усадхахын түлөө оролдоходоо, бага бэшэ аюултай, бүри мэхэтэй дайсан мүн болохо Америкын империализмтай ушарна. Африкада Америкын империализмын политическэ, экономическа болон сэрэгэй добтолгонь мүнөө үедэ колониальна эзэмдэлгэһээ сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байгаа олон миллион африкынхидтал бэшэ, мүн Африкын бэеэ даанхай оронуудташье айхабтар ехэ аюул болоно гэжэ һаяхан Лондоной түрүү үзэлтэй «Афро-Азия» гэжэ журнал бэшээ.

США «хуушан» колониальна гүрэнүүдые—Англи, Португали, Бельгиие түрихэ аргаар Африкада сүмэрэн орохо гэжэ эрмэлзэнэ. Африкын арадуудай ханинар гэһэн нэрэ зүүгээд, Америкын монополинууд колони эзэмдэжэ байһан Европын гүрэнүүдэй алдаһан юумые булимтаран эзэмдэхэ гэжэ һэдэнэ. Нүгөө талаһаа, колониализмын саашанхи һандаран һалалгые зайсуулхын, Африкын бэеэ даанхай шэнэ гүрэнүүдэй экономикые гартаа абахын тула мүнөө үедэ Африкада США тусхай ехэ эдэбхи гаргана.

Энэ зорилгоор США пропагандистска, сэрэгэй, ажахын түлөөлэгшэнэрэй эмхинүүдые Африкада үргэн олоор бии болгоно. Африкада байдаг Америкын хэдэн зуун хомхой хобдог баяшуул, америкынхидай хүлһэншэд болоһон нютагай хэдэн мянган алба хаагшад тэдэ эмхинүүдтэ оролсоно. Африкын түби дээрэ хэдэн арбаад отделенинүүдтэй Америкын информационно агентство тиимэ түлөөлэгшэнэрые бии болгохо талаар ехэ эдэбхи гаргана. «Һайн һанаатай туһаламжа» гэһэн хуурмаг юумээр далдалагдан Африкада Америкын капиталовложени улам ехээр ороно. Жэшээлхэдэ, 1953 ондо энэ капиталовложениинь 400 миллион шахуу доллар байһан аад, 1961 оной эхин багта 1 миллиард доллар хүрэтэрөө ургаа. Мүнөө Африкын оронууд дотор Америкын 200 гаран корпорацинууд ябуулга хэнэ. США-гэй монополинууд уран, кобальт, алта, хром, марганец, алмаз Африкаһаа жэл ерэхэ бүри улам ехээр гаргана.

Экономическа талаар Африкада нэбтэрэн ороһоо гадна США сэрэгэй талаар добтолно. Сэхэ добтолгонь юуб гэхэдэ, сэрэгэй баазануудые барилга болоно. Дайнай иимэ гуламтанууд Африкын түби дээрэ: Мароккодо, Ливидэ, Эритрейдэ болон бусад газарнуудта бии болонхой. Сахарын губи талануудые атомна буудалгын газар болгохо тухай США-гэй түсэбүүд тэрэшэлэн мэдээжэ.

Эрхэ сүлөөдэ дуратай африкынхидта эсэргүүсэн буу зэбсэгэй хүсөөр тэмсэхэдэнь, НАТО-гэй талаар өөһэдынгөө союзнигуудые США дэмжэнэ. Жэшээлхэдэ, Алжирта Францийн колонизаторнуудай хэһэн бузар муухай дайн хэрбээ Америкаһаа француз сэрэгүүдэй туһаламжа абаагүй һаань, үни хада болюулагдажа болохо байгаа бшуу. Алжир арадай илалта, дайн сэрэг болюулһан ябадал хадаа НАТО-гэй, нэн түрүүндэ США-гэй империалис политикада сохилто болоо. Хэрбээ Америкын капиталай тон ехэ зөөреэр туһалаагүй һаань, Конгодохи һуларшаһан бельгийскэ колониализм национально-сүлөөрэлтын хүдэлөөнэй сохилто доро үни хада хүмэрин унаха һэн.

Алжирташье, Конгодошье, Мозамбикадашье, Кенидэшье арадуудай сүлөөрэлтын тэмсэлдэ эсэргүүсэн колони эзэмдэгшэдэй хамтадаа тэмсэжэ байһаниинь харагдана. Энээниие мүнөө Африкада һайн ойлгонод. Тиимэһээ энэ түбиин түрүүн хүсэнүүд колони эзэмдэгшэдтэ эсэргүү, империалис добтолгодо эсэргүү тэмсэлдэ нэгэдэнэ.

Энэ тэмсэлдээ африкынхид гансаардахагүй. Ханинарынь—Советскэ Союз болон бүхы социалис гүрэнүүд тэдэндэ туһалха байха. Социализмын оронууд африкынхидые гансал политическэ бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэхэдэнь дэмжэнэ бэшэ, мүн национальна экономикоёо хүгжөөхэдэнь, бэеэ даанхай байдалаа эсэслэн, хүсэд туйлахадань ехээр туһална. Мүнөө Советскэ Союз Африкын найман оронуудтай: ОАР, Ганын Республика, Гвинейн Республика, Малиин Республика, Сомалиин Республика, Суданай Республика, Тунисай Республика болон Эфиопитой экономическа, техническэ хани харилсаа тогтоонхой. Советскэ Союзай туһаламжаар Африкын оронууд дотор 200 гаран барилга хэгдэжэ байна. Тэдэнэй тоодо: үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ 50 гаран промышленна предприятинууд, 11 электростанци, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин 34 предприяти, хүдөө ажахын 11 барилга, һуралсалай 37 байшан баригдана.

Советскэ Союз хүнгэлэлтын гуримаар удаан болзортой урьһаламжа Африкын оронуудта үгэнэ. Барилгануудай баригдажа дүүрээд, олзо олоһон хойноо түлэхэ болзортойгоор урьһаламжа үгтэхэһөө гадна, урьһаламжань ондоо гүрэнүүдтэ Африкын худалдадаг заншалтай зүйлнүүдээр түлэгдэжэ болохо байһыень тэмдэглэхэ шухала. Энэ ушар хадаа Африкын оронуудта ашагтай, тэдэндэ тохёолдоод байһан валютна ехэ бэрхэшээлые усадхаха байна.

Эндэ заагдаһан тоо, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, дарлагдаһан арадуудтай һани барисаатай байха, тэдэндэ туһалха тухай ленинскэ политикын удхые колони эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэжэ байгаа баатар зоригто африкынхидта Советскэ Союзай, социализмын бүхы лагериин арадуудай дуратай байһаниие харуулна.

Африка империализмын резерв мүн болодог, түүхэй эд хүдэлмэриин хүсэ үгэдэг газар байһан үе сагынь үнгэрөө. Африка хадаа һэргэн бодоһон түби мүн болоо! Мүнөө үедэ Африкын бэеэ даанхай олохон гүрэнүүд ООН-эй трибуна дээрэһээ империалистнуудай аашын бузар муухайе элирүүлэн харуулна, шэнэ дай үүсхэхэ, буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ, ядерна зэбсэг туршаха гэһэн тэдэнэй политикада эсэргүү тэмсэнэ.

Африкын түбиие сүлөөлхэ хэрэг үшөө дүүрээдүй. Мүнөөдэр, Африкын Үдэртэ, совет хүнүүд колониализмда эсэргүү Африкын арадуудай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэһэнээ мэдүүлнэ. Хүлһэ, шуһанай адхарһан энэ ехэ түбиин колониальна дарлалтаһаа хүсэд сүлөөрхэ сагынь холо бэшэ гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

Т. КОЛЕСНИЧЕНКО.

Африкын хүдэлмэришэд ангиин тэмсэлдэ бүри ехээр хабаадалсадаг боложо байна. Хойто Родезиин зэдэй руднигуудта хүдэлдэг горнягууд бүгэдэниитын забастовко соносхохо тухай асуудалаар дуугаа үгэһэн байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: горнягууд-африканецууд дуугаа үгэхэ газарта ерээд, ээлжээндээ зогсожо байна.

ЮПИ-гэй—ТАСС-эй фото.

СПОРТДО ОЛООРОО ХАБААДАЯ

Үнгэрһэн үбэлэй үедэ республикымнай спортсменүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ олон янзын спортоор мүрысөө, һорёонуудые үнгэргэһэн байна. Республикын колхоз, совхоз, һургуули болон спортын бүлгэмүүдэй хэдэн мянган спортсменүүд 427 мүрысөөндэ хабаадалсажа гараа. Үнгэргэгдэһэн мүрысөөмнай СССР-эй арадуудай үбэлэй нэгэдэхи спартакиадада зорюулагдаһан байгаа. Мүрысөөндэ хабаадагшадай өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлһэнэй ашаар үнгэрһэн үбэлэй туршада республикын спортын бүлгэмүүд 1390 нэгэдэхи разрядтай спортсменүүдээр олошороо. Мүн хэдэн зуугаад спортсменүүд хоёрдохи, гурбадахи разрядтай болоһон байха.

Свердловск городто санаар Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ хабаадалсаһан Геннадий Галимов эрхим дүн туйлажа, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргээ һэн. Тиигэжэ манай республикада санаар хоёр мастер бии болобо. Конькишад Валентина Григоришина, Тамара Журкина, Вячеслав Щеглатов, Валерий Мунгалов, санашад Анатолий Елгин, Юрий Коллегов, Спиридон Бурдуковский гэгшэд мастерай нормо дүүргэхэ шатадаа дүтэлэнхэй. Мүн энэ үе соо ниитын инструктор, тренернүүд олоор бэлэдхэгдээ.

Монголой Арадай Республикын шамбайшуултай хани халуун барисаагаа үргэлжэлүүлэн, республикын конькишад, санашад Улан-Батор хото айлшалжа, тэндэ нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэһэн байгаа.

Үбэлэй үедэ облпрофсоведэй спартакиадада зорюулһан. найман янзын спортоор һонирхолтой мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ. Спортсменүүд сооһоо «Труд» бүлгэмэйхид шалгаржа түрүүшын, ПВЗ-гэй, «Локомотив», «Урожай» бүлгэмэй командануудудаадахи һууринуудые хубаалдаа.

Энээнэй хажуугаар Бурядай физкультурын коллективүүд ажалшадай элүүр энхэ байдалые һайжаруулха хэрэгтэ һаналаа ехээр хандуулна. Мүнөө городой предприяти, эмхи зургаануудта 37430 хүн үйлэдбэриин гимнастика хэнэ, холын аяншалгада 2496 хүн хабаадалсаһан байна. Гансахан энэ үбэлэй туршада 385 хүн «СССР-эй турист» гэһэн значегой нормо дүүргэһэн байгаа. Үбэлдөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, һайн юумэнүүдэй хажуугаар зарим колхоз, совхоз, предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хэдышье ехэ аргатай байбашье мүртэй юумэ хээгүйнь гэмшэлтэй.

Мүнөө хабарай урин дулаан үдэрнүүд эхилжэ, хабар зунаймнай шанга шанга тулалдаанай захалха сагынь дүтэлбэ. Тиимэһээ хото, хүдөөдэ бии байгаа стадион, талмайнуудаа саг дарыдань сэбэрлэжэ, зунай сагые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаха зорилго бүлгэм бүхэнэй урда табигдана.

Республика дотороо спортын хүдэлмэри һэргээхын, тэрээндэ олон хүнийе хабаадуулхын зорилгоор 1962 ондо зунай гурбадахи спартакиада үнгэргэхэ байнабди. Тиимэһээ колхоз, совхоз, фабрика, заводуудта спартакиадада зорюулагдаһан мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ. Удаань район, городууд хоорондын мүрысөөн болохоор хүлеэгдэнэ.

Республикын спортын бүлгэм болон организацинуудай союзай Совет футболой секциин президиумтэй суг футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө болохо мүрысөөнэй гурим баталаа. Энэ мүрысөөндэ республикын 14 команда оруулагдаа. Мүн энээнһээ гадна Улан-Удэ городой, республикын, хүдөөгэй футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ. Тиихэдэ Россин Федерациин футболистнуудтай наададаг манай «Б» классай футболистнуудай зариманиинь бэрхэ бэрхэ залуу хүбүүдээр шэнэлэгдээ. Үнгэрэгшэ намар мүрысөөгөө дүүргэһэн энэ командын футболистнууд бүхэли үбэлдөө бэеэ һорижо, добтолго, хамгаалгын техникэ, тактика шудалһан байна. Мүнөө энэ командамнай Ташкент город мордонхой, Эхэ оронойнгоо шадамар бэрхэ футболистнуудай дүршэлтэй танилсан, нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэжэ байна. Эдэнэр майн 2-ой үдэр Кемерово городой «Химик» командатай түрүүшынгээ уулзалга үнгэргэхэнь. Энэ уулзалгань БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болохо.

Республикын физкультурна, комсомольско организацинуудай урда зунай үедэ хэхэ хүдэлмэри ехэ. Тиимэһээ эдэнэрнай спортдо олон хүнийе хабаадуулжа солбон, хурдан спортсменүүдые бэлэдхэхэ зорилготой.

М. Калаганский,
Республикын спортын бүлгэм, организацинуудай союзай Соведэй түрүүлэгшэ.

Һайн дүн туйлагдаха байгаа

«Урожай» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда штанг үргэлгөөр мүрысөөн болохо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хабаадалсаһан, Яруна, Бичура, Прибайкали Байкало-Кударын спортсменүүд өөһэд хоорондоо түрүү һуури булялдаа.

Эгээл хүнгэн бэетэйшүүл сооһоо Прибайкалиин спортсмен Николай Конев хамта дээрэнь 170 килограмм үргэжэ. чемпионой нэрэ солодо хүртэнэ. Эдэнэрэй удаа хүнгэншэг бэетэйшүүлэй дундаһаа 60+57,5+75 килограмм үргэһэн Валентин Чупров (Байкало-Кудара) түрүү һуури эзэлнэ.

Хүнгэн бэетэйшүүлэй дунда шанга тулалдаан болоо. Байкало-Кудара, Яруна, Прибайкалиин спортсменүүд хойно хойноһоо һубарилдан ерэжэ, штанг үргэнэ. Штанг үргэлгөөр дүршэлтэй болоһон Валерий Скичко (Прибайкали) үстэн нүхэдөө хэдэ хэдэн килограммаар ахижа, хамтадань 242,5 болгожо эрхимлэнэ. 210 килограмм үргэһэн Байкало-Кударын Геннадий Вторушин хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Бичурын спортсмен Иван Акатов гансашье хүдөөгэй шамбайшуулай дунда мэдээжэ бэшэ, мүн республикын бүхы спортсменүүд сооһоо шадамар бэрхэ, чемпион гэжэ суурхадаг юм. Тэрэ эндэшье ерэжэ штанг үргэхэдөө баһал һайн амжалта туйлажа, чемпионой нэрэтэй нютагаа бусаба. Прибайкалиин штангист Гавриил Сумкин хүндэшэг бэетэйшүүл сооһоо шалгаржа, түрүү һуури эзэлээ.

Үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ хүдөөгэй спортсменүүдэй дунда хүндэ атлетикэ балайшье тоогдоногүй ха гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушар юуб гэхэдэ, штанг үргэлгөөр болоһон энэ мүрысөөндэ республикын 18 районой оройдоо дүрбэхэниинь хабаадалсаһан байна. Район бүхэнэй бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд нютаг нютагтаа спортын али бүхы хүдэлмэри һэргээжэ, арад зоной махабад, бэеын энхэ элүүрые һайжаруулхын түлөө оролдохо зэргэтэй.

Н. Иванов.

Амаралтын урда үдэр...
Ф. МОРЕНЕЦЫН фотоэтюд.

Власов эрхимлэжэ ябана

ШАТАР

Республикын ниислэл — Улан-Удэ хотын шатаршадай дунда түрүү һуури эзэлэлгын заншалта уулзалга эхилбэ. Тус мүрысөөндэ бэрхэ бэрхэ 16 шатаршад наадана. Мүнөө эдэнэрнай наадаһайнгаа хахадые—найман уулзалга дүүргээд байна. Наадагдаһан 64 партиин 27 уулзалгань дүүрэжэ, нүгөөдэ партинуудынь хойшолуулагдаа. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, шатаршан Владимир Власов 6-һаа 5,5 очкотой түрүүлжэ ябана. 7-һоо 5,5 очкотой Лев Яблощевский хоёрдохи һуури эзэлэнхэй, ана мана тулалдажа ябанхай. Мүн шатаршад В. Марактаев 4,5, Л. Овчинников, Н. Цыренов гэгшэд тус тустаа 4—4 очкотой болонхой. Нүгөөдүүлынь 3,5-һаа 1 очко хүрэтэр хоорондоо зайтай. Шатаршад Иванов Шопхоев хоёр таблицын һүүлдэ гаранхай. Эдэ хоёр бэрхэ шатаршаднай яһала баян дүршэлтэйшье һаа, бирагүй наадажа эхилээ гэжэ тэмдэглэмээр.

Бүхэроссин дүлиишүүлэй бүлгэмэй шатаршадай дунда баһал түрүү һуури эзэлэлгын тулалдаан эхилэнхэй. 21 шатаршад сооһоо 9,5—9 очкотой болоһон Гурулев, Беломестных, Турпанов гэгшэд эрхимлэжэ ябана.

***

Республикын уран зохёолшодой дунда захалһан шатарай мүрысөөндэ Виктор Сергеев мүнөө дээрээ түрүүлжэ гаранхай.

А. Игумнов.

Саг үзэгдэлнүүд

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, хойто аймагуудта саһан орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 2—4 градус дулаан байхаар багсаагдана.

Апрелиин 16—17-ной үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 11—16 градус хүйтэн, үдэртөө 4 градус хүйтэнһөө нэгэ градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Олониитын хүсэн ехэ

Арадай сүүдүүдэй хажуугаар ниитын түлөөлэгшэдһөө һунгагдаһан нүхэдэй сүүдүүд арад зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулхада горьтойхон туһаламжа үзүүлдэг болонхой. Жэшээнь, Улан-Удын Октябрьска районда энэ хүдэлмэри ямараар ябуулагдажа, предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинуудта хэр зэргын туһаламжа үзүүлнэ хаб гэжэ хаража үзэе. Мүнөө тус районда хамтадаа нүхэдэй 40 гаран сүүдүүд һунгагдаад, хүдэлжэ эхилэнхэй. Эдэнэр сооһоо, нэн түрүүн, Забайкалиин ан үсхэбэрилдэг совхозой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн нүхэдэй сүүдэй ажал һайшаан магтамаар. Сүүдэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан нүхэр Мельников тэдэндэ ороһон материалнуудые һайнаар шалгажа үзөөд, удаань нүхэдэй сүүд дээрээ хаража үзэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 16 хэрэг, энэ оной нэгэдэхи кварталда дүрбэн хэрэг харагдаа. Совхозой барилгашадай цехын хүдэлмэришэд ажал дээрээ архи уудаг болобо ха. Энээнһээ уламжалан хүдэлмэришэд Назаров, Босушев, Филиппов гэгшэд ажалдаа гарахаяа болишоһон байгаа. Эдэнэрэй иимэ юумэ хэжэ байһые мэдэһэн тус сүүдэй гэшүүд тэрэ дарыдаа цех соонь сүүдэй зүблөө хэжэ, архи намнаад, ажалаа хаяһан хүдхэшүүлые шангаар зэмэлээ һэн. Дурсагдагша асуудалаар 9 хүн үгэ хэлэжэ, сугтаа ажаллагшадаа шүүмжэлһэн гэхэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо архи ууха, ажалһаа хожомдохо ябадал огто болиһон байна. Мүн энэ совхозой хүдэлмэришэд гэр байрадаа ариг сэбэрые сахидаггүй байба. Эрхэтэн Ширяева гэгшэ гэртээ ямаагаа байлгадаг һэн ха. Нүхэдэй сүүдэй шиидхэбэриин ёһоор иимэ ушар хойшодоо үзэгдэхэеэ болиһон байха юм.

Районой түрүү предприяти —модоной заводой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн нүхэдэй сүүд ажал хэрэгээ баһал һайнаар ябуулдагаараа шалгаржа, завод соогоо, мүн район дотороо магтуулдаг. Хүдэлмэришэдэйнгөө дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри һайнаар табижа шадаһан тус сүүдэй зүблөөндэнь хүн зон олооро сугларжа, ямаршье асуудал зүбөөр шиидхэхэдэнь туһалдаг. Мүн мелькомбинадай гэр байрын таһагай, 154-дэхи трестын барилга-хабсаралгын управлениин дэргэдэ байгуулагдаһан нүхэдэй сүүдүүд уялгануудаа зүбөөр ойлгоно. Гэхэтэй хамта тус районой нүхэдэй сүүдүүдэй зариманиинь муугаар ажаллана гэжэ хэлэлтэй. Мяха-консервын комбинадай дэргэдэ һунгагдаһан нүхэдэй 5 сүүдэй дүрбэниинь миин саарһан дээрэл бии нэрэтэй.

Нүхэдэй сүүдүүдэй ажалые һэргээхэ хэрэгтэ фабрика, завод, предприяти, эмхи зургаануудай партийна, профсоюзна организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, зохихо хэмжээ абаха бээзэ гэжэ найдагдана.

Д. Мункоев.

Товшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆ Хэдэн арбаад жэлэй туршада нютагтаа механизаторнуудаар ажаллажа ябаһан Ц-Б. Цыжипов, Ш-Ц. Гармаев гэгшэд жара наһаяа гүйсэжэ, пенсидэ гараба. Эдэнэрнай Заиграйн Онохойн совхоздо трактористнуудаар ажалладаг байгаа.

В. ДАШИЕВ.

☆ Арад зоной дунда хэблэл тараалгаар онсо шалгаржа, 1962 онойнгоо түсэбые дүүргэһэн түрүүшүүлдэ Россин Федерациин хэлхээ холбооной министр мүнгэн шан барюулба. Шагнагдагшадай дунда Түнхэнэй аймагай ниитын түлөөлэгшэд П. С. Шулунов, А. А. Демина, Ярууна Л. Б. Муйкина гэгшэд бии.

Н. ХАЗАГАЕВ.

☆ Городоймнай худалдаа наймаанай организацинууд 1962 ондо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Улан-Удын главунивермагай коллектив март һарада 64 мянган түхэригтэ эд бараа наймаалһан байха юм. Мүн горкоопторгын, горпищеторгын коллективүүд нэгэдэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэ.

К. ДИМОВ.

ХУРЫН НААДАН ДҮТЭ...

Зүрхэнэйнгөө захилаар...

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон мэргэжэлтэд республикын колхоз, совхозуудта ошожо ажаллахаар бэеэ зэһэнэ. Уһанай транспорт дээрэ мастераар ажаллажа ябаһан Василий Устинов хүдөө гаража хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлээ. Василий Устинов ажалайнгаа хажуугаар Москвагай политехническэ институтда заочноор һуралсажа, тэрэнээ март һарада дүүргэһэн байгаа.

— Хүдөө ажахые оньһожоруулха мэргэжэлтэй болоһон хойноо, эндэ һууха аргамни үгы. Тиимэһээ хүдөө гаража, өөрынгөө мэргэжэлээр ажаллахамни,— гэһэн тэрэнэй мэдүүлгэ һайшаагдажа, тэрэ Онохойн совхоздо ажаллахаар эльгээгдээ. Мүн Сэлэнгын уһан замай транспорт дээрэ шэрдэгшээр ажалладаг залуу басаган Мария Гаврилова баһал хүдөө гарахаар мэдүүлгэ бариһан байна. Мүнөө тэрэ Сэлэнгын совхоздо һаалишан болохоор аян замдаа мордобо.

Д. Балданов.

Манай үргэн Б...
дотор 25—30-аад...
дэ хура шубуун...
байһан юм. Эдэ ш...
барай эхилхэтэй...
һайхан дуугаараа...
дые зэдэлүүлжэ, ...
нэй досоо баяр ...
түрүүлдэг байгаа...
Теэд эдэ шубууд...
жэлдэ үсөөржэ ...
Ямар шалтагаан...
нэ гээшэб гэхэд...
рүүн, хото, хүд...
ажалшад хурын ...
үедэ бага аматай...
агнуури хэхэдэ...
һууһан эдэнэрэй ...
буудые дууһые...
хюдажархидаг з...
Энээнһээ боложо...
эдэнэй наадан ...
оройдоо 1—2 эр...
хажууда 40—50 ...
бууд бөөгнэрэлдэ...
болонхой. Дальбар...
дэгжэхэдэ обёорж...
һаатнай, тэдэнэй у...
8—12 дальбараага...
2—3 байха. Ти...
олон хура хэдэн ж...
шада үндэгэлэнгү...
болонхой.

Мэнэ гэһээр ...
мнай нааданиинь ...
Тиимэһээ Хүндэт...
шад, хомор болоһ...
шубуудые хёрхоор...
жа, олошоруулхы...
тэмсэел.

Э. П...
СССР-эй геогр...
бүлгэмэй бодото ...

Культур... һонин...

БИЧУРА. Ленинэй ...
жэтэ аймагай кинотеа...
шалгагшагүйгөөр а...
болонхой.

— Шэнэ гуримаар ...
эхилһээр хоёр һара ...
лообди. Хэн нэгэнэй ...
гөөр кинодо ороһон ...
дөөгүй. Баһа ойрын ...
сирһаа арсаха һа...
Хүн бүхэн тусхай ха...
мүнгөө хэжэ, дуратай...
өөһэдөө абадаг боло...
кинотеатрын директор...
свереников хөөрэнэ.

Энэ гурим ямара...
хэгдэнхэйб гэхэдэ, ү...
даатай байһан ха...
хүн бүхэн биледэйнгэ...
лиие таһалжа хээд ...
дынгөө һуурида ошо...

Кинодо орогшод ...
шалгуулхын хойноһо...
сэлдэдэг һаа, мүнөө т...
мэн огто үгы болонх...
хүниие үнэн сэхээр...
жүүлгэдэ хэды ехэ ...
гэнэ гээшэб. Мана...

ХИЛЫН СААНАҺАА

Социалис ажалай бригаданууд

БУДАПЕШТ. апрелиин 13. (ТАСС). Социалис ажалай бригаданудай хүтэлбэрилэгшэдэй түрүүшын республиканска зүблөөн мүнөөдэр Будапештдэ нээгдэбэ. Советскэ коммунис ажалай бригаданудай жэшээгээр гурбан жэлэй урда тээ эхилһэн энэ хүдэлөөн Венгридэ үргэнөөр дэлгэрээ.

Профсоюзуудай соведэй генеральна секретарь Янош Брутьо элидхэл хэхэдээ иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Социалис ажалай бригаданудай хүдэлөөнэй онсо өөрэ шэнжэнь гэхэдэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэл шэнэ хүниие — социализм байгуулагшые хүмүүжүүлгэтэй холбоотойгоор хэгдэдэг юм.

Венгридэ социалис ажалай бригаданудай хүдэлөөндэ бүхы үйлэдбэриин бригаданудай 40 шахуу процентнь хабаадалсана. 67 шахуу мянган хүниие нэгэдүүлдэг 7 мянган бригада социалис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, 22 мянган бригада энэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө амжалтатайгаар тэмсэнэ.

Г. Холлые, Б. Дэвисые хамгаалха

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 13. (ТАСС). «Гэс Холлые, Бенджамин Дэвисые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй комитет» Американ арадта хандаһан хандалга толилоо. США-гэй коммунистическэ партиин элитэ ехэ ажал-ябуулагшад Гэс Холлые, Бенджамин Девисые Маккарэнай хуулиин үндэһөөр түрмэдэ хаалгахагүйн тулада оролдолго гаргахыень Американ арадые энэ хандалга соогоо комитет уряалһан байна.

Имагтал коммунистнуудта аюул тохёолдоод байна бэшэ, харин «Холбоото Штадуудтахи түрүү, эрхэ сүлөөдэ дуратай хүн бүхэндэ аюул тохёолдоод байна» гэжэ хандалга соо заагдана.

Саашадаа хандалга соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Мүнөө коммунистическэ партида добтолго хэгдэжэ байна. Саашадаа, салин хүлһэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэг профсоюзай гэшүүд, хожом хожомоо, өөрынгөө эрхын түлөө тэмсэдэг негр, эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг эхэнэр, бомбоһоо хорогдохо газар бэлдэхые хүсэдэггүй бүлэ бүхэн добтологдожо болохо байна. Зүгөөр иимэ юумэ тохёолдохо ёһогүй. Хархис этэгээдүүдэй аашалалдаае зогсоожо болохо. Хододоо айжа һүрдэжэ байдаг эрхэтэдтэй орон болохоһоо урид, бүри мүнөөнһөө эдэ аашалалдааень зогсоолгохо хэрэгтэй».

США-гэй юстициин министр Э. Кеннедидэ бэшэг бэшэжэ, Холл болон Дэвистэ эсэргүү гэмнэлгэнүүдые болюулха баалалта хэхыень, Маккарэнай хуули хэрэглэлгые буруушаахыень бүхы американецуудые комитет уряална.

Конгодо эсэргүү шэнэ үгэсэлгэ

КАИР, апрелиин 13. (ТАСС). Конгые «ООН-эй харгалзалга доро» үгэхэ гэжэ хараалһан США-гэй империалис түсэбүүдые эрид шууд буруушааһан мэдүүлгые Конго болон Алжирта туһалха уласхоорондын комитет хэһэн байна.

Холбоото Штадууд хадаа Конгын правительствые ООН-һоо Конгодо байха ямаршьеб хүтэлбэрилхы органоор һэлгэхэ гэһэн һэдэлгэ гаргана. Конгодо ООН-эй хэжэ байһан ябуулгануудай гаргашые даадаг оронуудай түлөөлэгшэд энэ органой составта ороходо зэргэтэй юм. Энэ түсэбэй ёһоор дурсагдаһан орган хадаа Конгодо хамаатай бүхы шиидхэбэринүүдые гаргаха зэргэтэй болоно. Тиихэдэ бүхы гаргашануудайнь 75 процентые США бэе дээрээ даажа абаха гээд комитедэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

«Империалис шэнэ түсэбые буруушаахыень, империализмда эсэргүү арадай бүхы организацинуудые, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудые, тэрэшэлэн Конгын бүрин эрхые мэдэрдэг оронуудай правительствонуудые Конго болон Алжирта туһалха уласхоорондын комитет мэдүүлгынгээ түгэсхэлдэ уряалһан байна.

Генерал Насутионой мэдүүлгэ

ДЖАКАРТА, апрелиин 13. (ТАСС). Хэрбээ Баруун Ирианиие Голландиин Индонезидэ бусаажа үгөөгүй һаань, энэ газарые Индонезиин арад өөрөө абаха гэжэ нэгэдэхи министрын орлогшо генерал Насутион үсэгэлдэр мэдүүлээ. Индонезиин болон Голландиин хоорондохи харилсаануудай амгалан үе мүнөө дүүрээд байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Дайн байлдаан элитээр эхилээшьегүй һаа, эхилхэ сагынь ойртоо гэжэ Насутион онсолон тэмдэглээ.

Хэдэн миллион һайн дуратанай бии байһан ушар өөрынгөө газарые хүсэдөөр сүлөөлхөөр Индонезиин арадай шиидэнги байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ гээд генерал мэдүүлээ. Өөрынгөө эрхэтэдэй баруун Ириан орохыень Индонезиин правительство хориногүй, юуб гэхэдэ, Баруун Ириан Индонезиин газар болоно бшуу гээд тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Женевэдэхи хэлсээнүүд сахигданагүй

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 13. (ТАСС). ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамай далайн-сэрэгэй флотдо танко-десантна кораблиие Холбоото Штадууд дамжуулан үгөө. Американ зүгһөө сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ программын ёһоор бэлэглэгдэһэн энэ корабль дамжуулан үгэлгын ёһолол Сан-Францискын Хантерс-Пойнт гэжэ судоверфьдэ үсэгэлдэр болоо.

Улан-Удэ хар...

Мүнөө...
телеви...
прогр...

13.00—... һэн А. П. Ч... сказ ... 13.15—СССР-эй арад... дуунууд дамжуулагдах... «Белый пудель» гэжэ... наһанай үхибүүдтэ зор... уран һайханай филь... Үдэшын дамжуулга. 18... гуулиин ажабайдал» ... жуулга. 18.20—«Бел... гэжэ телеочерк. 18.3... кые сүлөөлхэ тэмсэл... һэн дамжуулга. 18.45—... знала» гэжэ науч... фильм. 18.55—Ура... фильм. 19.10—«Зүүн... гэһэн киножурнал. 1... церт. 20.15—Һүүлэй ... —Долоон хоногой ... 20.35—«Горизонт» ... һайханай фильм. 22... дэрэй программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. ред... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советск... тельства—47-59, промышленности и транспорта, ин... —35-14, культуры—34-05, писем и рабселькор... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтери... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ. типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00649. Зак. №...